

de Sprokkel

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
regio Westhoek Noord

WINTER 2023

Godsdienst & ideologie

V.U.: Marc Van Muylem, Galloperstraat 48, 8670 Koksijde | Verschijnt driemaandelijks | januari – februari – maart | 11de jaargang nr. 3

Afgeefkantoor: Gent X
P913985 - BC31649

de Sprokkel

de Sprokkel | 11de jaargang nr3
Januari – februari – maart 2023
Verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van Muylem
erkenningnummer: P913985
PB nummer: BC31649
Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48
8670 Koksijde
M 0498 56 61 30

Contactadres Vrijzinnig huis Koksijde

Voorzitter: Joeri Stekelorum
T 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com
www.vrijzinnighuiskoksijde.be

kernredactie

Nele Deblauwe
Lieve De Cuyper
André Laveyne
Marc Mortier
Marc Van Muylem

droegen ook bij aan dit nummer

Maarten Boudry
Robert Claes
Hilke Desmedt
Karel D'huyvetters
Greta Raeymakers
Joeri Stekelorum
Christophe Van Waerebeke
Ben Wuyts

Bericht aan de lezers en de auteurs

Dit tijdschrift wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap regio Westhoek Noord. Wens je dit tijdschrift te ontvangen stuur dan je adresgegevens naar vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com. Je gegevens worden, behoudens bezwaar, opgenomen in een bestand beheerd door het huisvandeMens Diksmuide en uitsluitend gebruikt voor de verspreiding van dit tijdschrift.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels. De kernredactie behoudt zich het recht om ingeleverde artikels te wijzigen, in samenspraak met de auteurs.

Inhoud

Editoriaal	2
Actueel	3
Column.....	4
Hoofdartikels	5-13
Jonkies	14
Activiteiten in de regio	15-16
HuisvandeMens	17-18
Lokale vereniging	18-23
Boekbespreking	24
In de kijker	25-26
Quizt'et	27

Editoriaal

Dag vrijzinnige vrienden,

De jaarwisseling is een moment van dualiteit: achterom kijken naar wat geweest is en vooruit blikken naar wat komen zal. Goede voornemens maken ook. Elkaar een gelukkig, gezond en vooral zorgeloos nieuw jaar toe wensen. Dat is alvast ook wat ik jullie allemaal erg graag meegeef. Geniet van elke dag, van elk moment. Zorg voor je eigen geluk, maar vooral ook voor het geluk van je familie, je vrienden, je medemensen. Een bemoedigend woordje waar nodig, een schouderklopje, gewoon een goeiedag, Ze doen wonderen!

Ons Vrijzinnig Huis Koksijde wil hierin faciliteren. De vele activiteiten, voordrachten en onze zondagse aperitiefmomenten, zorgen voor *ontmoeting*. Een moment van warme contacten tussen mensen, zonder onderscheid van rang of stand. De dienstverlening van het HuisvandeMens sluit hier op aan. Onze vrijzinnig humanistisch consulent verzorgt o.a. gespreksbegeleiding voor wie behoefte heeft aan iemand die actief luistert en kijkt naar wie jij bent als mens. Maak er gebruik van.

Het thema van deze Sprokkel is *Godsdienst* en *ideologie*, een onderwerp dat mooi aansluit bij de voordracht van Ben Wuyts op 8 december in ons Vrijzinnig Huis. Een thema die ons ook moet doen nadenken over de gevolgen van beiden op ons dagdagelijkse leven. En ons inzicht geeft over wat er reilt en zeilt in de wereld en hoe we hier zelf (moeten) tegenover staan. Een uitdaging voor elke vrijzinnig-humanist. Zelf onderzoeken, nadenken, oordelen en een eigen standpunt bepalen.

Tot slot. Ik kijk er alvast naar uit om jullie persoonlijk te ontmoeten op **zondag 22 januari**. Na twee jaar is er dan onze nieuwjaarsreceptie. In naam van het voltallige bestuur van ons Vrijzinnig Huis, de voorzitters en bestuursleden van onze bevriende verenigingen, nodig ik jullie graag uit voor een drankje en een hapje. En... in afwachting, alvast fijne eindejaarsfeesten en een goede start in het nieuwe jaar 2023!

Met vrijzinnige groet,

Joeri Stekelorum
voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde

Word fan van Vrijzinnig Huis Koksijde op facebook!
www.facebook.com/vrijzinnighuiskoksijde

Moreel consultant in het H. Serruysziekenhuis te Oostende

Ook in een gefusioneerd HS-ziekenhuis (H. Serruysziekenhuis & AZ Damiaan) blijft de moreel consultant beschikbaar voor wie daar nood aan heeft. Consultant Conny Verkest is hoopvol voor de toekomst en gaat nieuwe uitdagingen niet uit de weg. Je leest er meer over op de website www.vlcdegeuzetorre.be.

Terugblik op het congres Federatie Vrijzinnige Centra 'Waar zijn de atheïsten?' met gastsprekers Monica De Coninck, Raymonda Verdyck en Luc Proot op 8 oktober

In het kader van het pluralisme is een zekere terughoudendheid ontstaan om de levensbeschouwing te profileren, soms uit angst om in een bepaalde hoek geduwd te worden. Velen gaan er vanuit dat het bestaansrecht van de vrijzinnige verzuiling over datum is, mits ook het machtig katholicisme tot de geschiedenis behoort. Vrijzinnigen moeten echter nog steeds op de barricaden staan voor het recht op zelfbeschikking (abortus, euthanasie,...) want dat zijn geen verworven rechten die vanzelfsprekend zijn. De actualiteit bevestigt het tegendeel. Het is niet omdat de kerken leeglopen dat religie uit de samenleving verdwenen is (cfr. islam,...). De vraag is, wie kan en wil hiervoor nog op de barricaden staan? Waar zijn de atheïsten? In het onderwijs, het verenigingsleven, de politiek?

Hierbij 2 gedeeltes uit het slotwoord waarin Sylvain Peeters, voormalig voorzitter en bestuurslid van deMens.nu, o.m. alludeerde op de tussenkomst van Raymonda Verdyck:

"De vraag stellen, is ze meteen ook beantwoorden. We zijn overal! Maar we zijn misschien af en toe te weinig zichtbaar. Daarnet hoorde ik Raymonda Verdyck ook tot die conclusie komen. Zij vroeg zich af of er nog wel vrijzinnigen zijn die het officieel onderwijs verdedigen. Die zijn er zeer zeker. Meer dan regelmatig komen aan onderwijs gerelateerde dossiers op tafel. Er wordt daar actie rond genomen. Ik denk maar aan de vele dossiers waarbij gemeente- en stadsbesturen geneigd zijn om hun onderwijs over te hevelen naar het katholieke net. Dat was bijvoorbeeld het geval in Sint-Laureins. Dankzij druk vanuit onze vrijzinnige gemeenschap werd dat – in Sint-Laureins én ook in andere gemeenten – telkens voorkomen. Maar daar werd wél té weinig ruchtbaarheid aan gegeven. En geef toe. Als vrijzinnigen durven we ons al eens te verliezen

in een veelvoud aan dossiers, studies, te uitgebreide en te academische schrijfsels, teveel debatten, teveel lezingen ... Aan té veel hooi op de vork te nemen en door het bos de bomen niet meer te zien. Waardoor we vaak het grotere geheel uit het oog verliezen. En misschien ligt daar wél de échte uitdaging voor de toekomst. Hoe geven we de vrijzinnige gemeenschap opnieuw een 'smoel'? Hoe zorgen we ervoor dat ook de kasseilegger, de kassierster, de schoolzieke jongeren, de man en vrouw in de dorpsstraat en aan de lopende band... wéten dat er effectief nog een vrijzinnige gemeenschap actief is? Hoe krijgen we de vrijzinnigen terug in het straatbeeld én op de barricade? Want dat zal nodig zijn. Zoals terecht gesteld in diverse tussenkomsten mogen we er zeer zeker niet vanuit gaan dat alles wat reeds is verworven, ook verworven zal blijven. Integendeel. Het klopt inderdaad dat steeds meer en meer een aantal basisrechten waarvoor onze gemeenschap hard heeft gestreden, onder druk komen te staan. De scheiding kerk en staat, de secularisatie, het zelfbeschikkingsrecht, de vrijheid van ons onderwijs ... de lijst groeit spijtig genoeg iedere dag aan. En dat alles in een snel veranderende maatschappij waar het religieus en/of politiek geïnspireerd extremisme steeds meer binnensluipt in alle geledingen van ons sociaal weefsel. En daar moeten we ons als één vrijzinnige gemeenschap tegen blijven verzetten."

"De veranderde sociale omgeving, de wijze waarop politici daarop en op morele vraagstukken inspelen, het louter mikken op stemwinst, het maakt het er niet makkelijker op bondgenoten te vinden in de politieke halfvrienden van België. Men wil niet de rechts-populistische toer opgaan, maar verliest men op die wijze niet het gevoel van verbondenheid met de grote vraagstukken van vandaag? En laat men hele groepen jongeren en kwetsbaren op hun honger zitten? Ik ben dan ook blij te weten dat er vanuit deMens.nu hard gewerkt wordt aan een grootschalige campagne richting het verkiezingsjaar 2024. Een campagne – waarover jullie kortelings nog zullen horen – die de twijfelende, de jonge, de ontgoochelde, de kwade ... kiezer wil duidelijk maken dat ze goed moeten nadenken over hoe hun stem te gebruiken. Dat ze tweemaal moeten nadenken én dat ze zich niet mogen laten beïnvloeden door media, extremistische kiespropaganda, desinformatie en fake news. Dat er meer op het spel staat dan het eigenbelang. Dat ze moeten denken voor zichzelf, maar wél zorgen voor elkaar!"

Sylvain Peeters

De kijk van ... Stephan

Er zijn luchtvaartmaatschappijen die hun piloten verbieden om tijdens het werk over religie of politiek te praten, bang als ze zijn om ruzie in de cockpit te veroorzaken met, uiteraard, alle gevolgen van dien. Niet dat die piloten elkaar zouden uitmoorden, maar als we over religie of politiek – wat uiteindelijk een betrachting van een staatsstructuur gestoeld op een ideologie is – praten, raakt ons dat diep. Er zijn weinig gesprekstema's waar we zo doordrongen en overtuigd van zijn, waar we zo kunnen in opgaan en heel wat misnoegen teweegbrengen. Misschien is dat verbod niet eens zo onverstandig.

Als vrijzinnige is het voor mij redelijk duidelijk dat religie iets is voor idioten of angsthazen, bang de tram naar het niet-bestaand eeuwig leven te missen, bang zelfs om billijk van het leven te genieten. Behoorlijk dwaas dus. Hier kan ik dat zeggen, maar bij de verkeerde mensen zal ik waarschijnlijk minder geprezen worden omwille van m'n eerlijkheid. Er zijn er die – in alle ernst – op zo'n moment menen in mij een incarnatie van de duivel zelve te zien. Als hij mij al zou kiezen om hem te vertegenwoordigen kan dat enkel omdat hij weinig veel-eisend is, het zou eerder geruststellend moeten zijn.

Zowel bij ideologie als religie gaat het over lieden die overtuigd zijn van hun eigen grote gelijk en ons dat proberen op te dringen, nota bene reeds in de kleuterklas. Mensen die hier niet in meegaan, dus ongeveer iedereen die kritisch durft te denken, worden neergezet als slecht, verdorven of zelfs gevaarlijk. Dit laatste menen ze waarschijnlijk nog echt, puur uit angst om met de larie en apekool van hun eigen doctrine geconfronteerd te worden. Over hun meesterschap in de verachtelijke kunst der hypocrisie gaan we maar het zwijgen toedoen, het zou ons (veel) te ver leiden. Hoe dicht ideologie en religie ook met elkaar verweven zijn, bij religie heb je een heel groot voordeel. De valse profeten met hun

halfgaar gezwets over opperwezens maken het voor ons gemakkelijk herkenbaar. Maatschappelijk blijft de invloed van religie natuurlijk bangelijk, zeker op wereldschaal, maar als vrijzinnige gaan we daar toch niet meegaan? We gaan onze manier van denken toch niet laten afhangen van lieden die aan spooksels lijden of carnavaleske pispaters die lachwekkende prietpraat prediken? Neen, dat is niet de val waar we bang moeten van zijn om erin te trappen. Voor ons is ideologie een veel grotere valkuil, misschien wel de grootste is de ideologie van wat "de vooruitgang" genoemd wordt. Uiteraard kunnen we echte vooruitgang alleen maar toejuichen. Geen mens is kwaad omdat hij geneest dankzij

een geavanceerd geneesmiddel of therapie, geen mens die twijfelt aan het nut van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht. Maar, net zoals bij religies zijn ook hier valse profeten aan het werk. Ditmaal proberen ze ons wijs te maken dat vooruitgang vooral te vinden is in de doctrine van het consumeren. Met z'n allen keihard werken, met het zuurverdiende geld veel nutteloze rommel kopen waardoor bedrijven floreren en de aandeelhouders op hun beide oren kunnen slapen, heet tegenwoordig blijkbaar vooruitgang. De angst iets totaal overbodigs te moeten missen wordt ons ingelepeld, ook al in de kleuterklas, door dure marketingstrategen, een soort hoogpriesters van een absurd en nietsontziend kapitalisme.

Over de achteruitgang naar klimaat, milieu en mentaal welzijn toe, of mensen die uit de boot vallen, wordt zedig gezwezen. Wie er toch over spreekt, wacht ook hier het bekende lot en wordt via de (a)sociale media steevast op een bespottelijke en laaghartige manier weggehoond. Religie en ideologie, beide ranzig tot in de kern, beide de kunst en kunde van de geprezen waanzin. Laten we als vrijzinnige maar voorzichtig en op onze hoede zijn.

Stephan Hungenaert

Godsdienst als ideologie

Men kan 'ideologie' nog het best omschrijven als de ideeën die mensen erop nahouden. Een idee is dan een begrip, een inzicht. Dat kan iets heel eenvoudigs zijn, bijvoorbeeld 'groot' en 'klein'. Maar het kan ook heel ingewikkeld zijn, zoals de relativiteitstheorie en de kwantummechanica (die niemand echt begrijpt). Wanneer we het over ideologie hebben, bedoelen we meestal niet de ideeën van individuele mensen, maar veeleer de gezamenlijke ideeën van een groep van mensen, en om die reden specifiek de ideeën die hen als groep kenmerken, en op hen als groep van toepassing zijn. Het begrip 'ideologie' gebruiken we meestal in maatschappelijke, sociale, economische en politieke context. Communisme, liberalisme, socialisme, kapitalisme zijn bekende ideologieën. Meestal berusten die op opvattingen die in de loop der tijd ontstaan zijn en geformuleerd werden in theoretische geschriften. Ze vormen de leidraad die groepen van mensen gebruiken om onderling afspraken te maken en zich te organiseren. Een ideologie ligt aan de basis van elk staatsbestel, maar kan ook grensoverschrijdend zijn voor een aanzienlijke groep van landen. Dat was zo voor het communisme, en het is nog altijd zo voor het (neo)kapitalisme. En zoals uit dit voorbeeld blijkt, kunnen ideologieën zeer verschillend zijn, en zelfs onverenigbaar aan elkaar tegengesteld.

Het begrip 'ideologie' heeft van meet af aan – de term is ontstaan tijdens de Franse Revolutie – ook een negatieve bijklank gehad. Zowel van onder uit als van bovenaf kwam er meteen heftige kritiek op mensen die hun ideeën probeerden op te dringen. De gewone burger stond meestal uiterst argwanend tegenover de vaak revolutionaire en drastische ideeën die geleerden of politici als onbetwistbare waarheden naar voren schoven. Machthebbers zoals Napoleon, maar ook Marx, misprezen en verfoeiden de 'ideologen' die hen bekritiseerden met hun theorieën.

Een ideologie is inderdaad nooit vrijblijvend. Het is een duidelijke stellingname, een keuze voor iets, en dus ook tegen iets. Er zijn altijd voor- en tegenstanders, en niet alleen in theorie: mensen gaan elkaar te lijf, oorlogen worden uitgevochten tussen ideologische tegenstanders.

Hoewel een ideologie zoal niet noodzakelijk, dan toch zeker onvermijdelijk is voor het behoud van de vrede en de veiligheid van een samenleving, verwijt men aan alle ideologieën dat het slechts middelen zijn om de macht te grijpen en ze te behouden, niet meer dan een theoretische dekmantel voor machtswellustelingen en machthebbers. De heersende ideologieën in een samenleving worden inderdaad stevast door de bewindvoerders met hand en tand verdedigd, en elke rivaliserende ideologie

wordt onmiddellijk als bedreigend en staatsgevaarlijk gebrandmerkt, en terecht, want ze zijn altijd uit op de macht. Voorstanders van 'vrijheid' zien dan weer in elke ideologie een gevaar voor de individuele vrijheid van denken, spreken en handelen van elke mens.

Het mag dan al zo zijn dat ideologieën vaak slechts argumenten zijn die mensen gebruiken om al dan niet op gewelddadige manier aan de macht te komen en eens die macht veroverd, ze met alle middelen te behouden, maar het kan niet ontkend worden dat de ideeën die eraan ten grondslag liggen niet zelden waardevol, belangrijk, nobel en hoogstaand zijn. Bijna steeds gaan ze uit van de beste bedoelingen voor het gemenebest en voor alle individuen, en wel op alle mogelijke gebieden. Helaas kunnen die bedoelingen niet altijd gerealiseerd worden, en moet men – tijdelijk, blijft men beweren – vrede nemen met minder dan de beoogde ideale heilsstaat. Als men de mensen niet kan overtuigen, moet men ze wel dwingen, voor hun eigen goed, welteverstaan. En macht neigt tot corruptie, absolute macht maakt absoluut corrupt (Lord Acton in 1887). Zo eindigen zelfs de meest humane ideologieën niet zelden in wrede dictaturen.

In onze benaderende omschrijving van wat een ideologie is, hebben we tot nog toe enkel verwezen naar burgerlijke, profane, seculiere ideologieën. Dat is evenwel een erg onvolledige voorstelling van zaken. De samenleving wordt sinds vele eeuwen niet alleen door dergelijke begrippen en hun maatschappelijke uitwerking gekenmerkt. Er is een bijzonder prominent aspect dat we nog niet vermeld hebben, namelijk de godsdienst.

Men zegt weleens dat alle volkeren een God of goden (gehad) hebben. Helemaal zeker kunnen we dat niet weten, omdat historisch betrouwbare gegevens vaak ontbreken, maar de talrijke sporen die men heeft teruggevonden, wijzen inderdaad in die richting. Toch moet men heel voorzichtig zijn met de interpretatie van die gegevens: meestal hebben we wel materiële bronnen, maar welke betekenis die hadden voor de mensen van die vervlogen tijden, is veel minder duidelijk, en het gevaar van hineininterpretieren is groot. In de klassieke Grieks-Romeinse oudheid behoorde de godsdienst tot het maatschappelijke leven, het was een onderdeel van het staatsbestel. Dat geldt ook voor het jodendom en andere vooral oosterse godsdiensten. Met de komst van het christendom en later ook de islam is daarin stilaan verandering gekomen. De godsdienst trad meer en meer op de voorgrond, zodat men terecht kan spreken van een theocratie: de staat wordt geleid door de godsdienst, en valt er grotendeels mee samen. In het christendom had men weliswaar nog altijd een werelds of burgerlijk gezag, naast het religieuze, maar er was een verregaande samenwerking en collusie tussen de wereldlijke en de kerkelijke machthebbers, die de absolute macht over de onderdanen deelden, hoewel ze het over die verdeling altijd grondig oneens waren.

In die zin moet men wel stellen dat godsdienst een ideologie is. Wanneer we ervan uitgaan dat er geen God is zoals de Kerken die voorstellen, namelijk een bovennatuurlijk almachtig wezen, en dat er dus in de godsdienst alleen maar mensen in het spel zijn, zijn de godsdienstige leerstellingen, de dogma's en talloze voorschriften, verplichtingen en verboden, niets anders dan ideeën van mensen, en voor zover ze ook een maatschappelijke impact hebben, onmiskenbaar een ideologie. Zoals alle andere ideologieën hebben ze ongetwijfeld een nobele, humane oorsprong, en zijn ze vertrokken van de beste bedoelingen, maar zoals de andere is ook deze – menselijke, al te menselijke – ideologie al gauw gaandeweg verworden tot een verwerpelijke dictatuur. Waar men aanvankelijk probeerde de mensen te overtuigen met een blijde boodschap, nam men voor een beter resultaat onvermijdelijk zijn toevlucht tot de dwang, zowel moreel als fysiek. Als de genodigden niet naar het feest willen komen, compelle intrare: dwing ze naar binnen te komen (Lk. 14:23). In een samenleving moeten er wetten zijn, en die moeten nageleefd worden, en wie ze niet naleeft moet gestraft worden, zo gaat dat. Dat is precies wat er in godsdiensten gebeurd is en nog steeds gebeurt. Dat de Kerken zich beroepen op een hoger, bovennatuurlijk goddelijk gezag voor hun wetten is niet meer dan een erg handige manier om indruk te maken op goedgelovige mensen. Het hele systeem van Vader, Zoon en Heilige Geest, de Moeder Gods, de evangelies, Paulus, zonde, boete en vergeving, erfzonde en doopsel, goede werken, verstervingen, verdiensten, aflaten,

heiligen, zaligen, mirakels, leven na de dood, hemel, hel en gevuur: het zijn allemaal ongeloofwaardige verzinsels.

Men kan dan beweren dat het om het resultaat gaat, en dat het vele eeuwen lang gewerkt heeft, dat de mensen zich beter gedroegen, dat het anders complete chaos zou zijn en 'oorlog van allen tegen allen' (Hobbes), maar wie objectief naar onze beschavingsgeschiedenis kijkt, kan niet anders dan vaststellen dat het altijd al voortdurend goed fout is gegaan, dat er vreselijke misdaden gebeurd zijn, zowel door individuen als door staten, en ook door de Kerk zelf, dat het systeem hypocriet was, en niet beter dan gelijk welke andere ideologie. Het christendom was een theocratie, of probeerde dat te zijn. Het ging allang niet meer om de bekering van de gelovigen, maar om het behoud van de wereldse macht en de rijkdom van de priesterkaste. Als er bij de meest eenvoudige of de meest idealistische gelovigen nog enige invloed uitging van de christelijke ideologie, dan was dat veeleer een zeldzaam neveneffect, waartegen de corrupte macht van de Kerk scherp afstak.

De katholieke Kerk, die vroeger zo machtig was in Vlaanderen, is er nu onbetekenend geworden. Uit die massale geloofsafval heeft ze blijkbaar weinig geleerd. Dat heb je met ideologieën, en vooral als die niet op altijd voorlopige ideeën, en op de realiteit, maar op fictieve goddelijke openbaringen berusten. Hoewel ideologieën van nature conservatief zijn en elke vernieuwing schuwen, kunnen mensen toch altijd van idee veranderen, en gelukkig maar, anders was er geen vooruitschrijdend inzicht, geen vernieuwing. Een geopenbaarde waarheid, of wat zo verkocht wordt, is eeuwig. Zo zien we dat precies door de vermeende grootste kracht, maar in feite de minst verantwoorde aanmatiging, namelijk het beroep op een bovennatuurlijke God en een goddelijke openbaring, de godsdienstige ideologie zichzelf veroordeeld heeft tot steriel immobilisme en fatale verstarring, terwijl ze al uiterst precair was door de complete ongeloofwaardigheid van haar verzinsels.

Karel D'huyvetters

Link met opinies van Karel D'huyvetters
Hogeweg 78, 3118 Werchter - 0486 273784

<http://blog.seniorennet.be/kareldhuyvetters/>
<https://spinoza-in-vlaanderen.weebly.com/>
<https://uitgeverij-coriarius.weebly.com/>

Het vrijzinnig humanisme is (ook) een ideologie

En een leervak met vijf centrale procesdoelen

In dit artikel willen we ingaan op het humanisme of het vrijzinnig humanisme, zoals het in onze contreien bekend staat en werkzaam is. We stellen de vraag of ook het humanisme niet als een ideologie kan worden beschouwd en we verbinden daaraan – op verzoek van de redactie – graag ook een verhaal over hoe het vrijzinnig humanisme in die context aan bod wordt gebracht binnen het (officieel) onderwijs in het vak NCZ. We doorlopen voor onze denkpiste de vijf procesdoelen zoals ze aangebracht kunnen worden in het secundair onderwijs.

In deze Sprokkeleditie werd wellicht al uitvoerig ingegaan op de ontwrichtende gevolgen en bedreigingen van totalitaire religieuze denkbeelden en ideologieën voor onze democratische samenleving en haar individuele burgers.

De scheidingslijn tussen godsdienst en politieke ideologie is in vele gevallen ook flinterdun. Daarnaast merk je dat, naarmate de samenleving verder evolueert, religie (levensbeschouwing) en ideologieën zich tegen mekaar afzetten in het vormen van denkbeelden die de samenleving mee helpen uitbouwen. Neem bijvoorbeeld het maatschappelijk domein van het sociaal werk [Dries Claessens]. Van de Caritasidee in het Middeleeuwse feodaal systeem (met de ontwikkeling van collectieve en min of meer gespecialiseerde vormen van armen- en ziekenzorg) tot de verruiming vanaf de 16de eeuw van het eenzijdige criterium in de Caritasgedachte – sociale behoefte en materiële nood – met het humanisme, waarna de idee stilaan postvat dat mensen, eens hun basisbehoeften zijn vervuld, willen groeien en daarom op zoek gaan naar zelfactualisatie. De zaadjes voor het emancipatorisch perspectief binnen het sociaal werk zijn gelegd, zoals vandaag uitgedragen door de huizenvandeMens.

Religies en ideologieën resulteren dus niet altijd in kommer en kwel (zolang ze zich houden aan de democratische omgangsregels en beginselen). Soms kunnen ze ook een generator vormen voor de bewustwording van maatschappelijke issues, met de daarmee gepaard gaande veranderingen in mentaliteit en levenshouding.

Het humanisme ideologisch bekeken

In 'De zingeveer' definieert Jaap Kruithof 'ideologie' als een *in een sociale beweging aanwezig geheel van zingevingen, die van belang zijn voor de organisatie van de intermenselijke betrekkingen en verhoudingen*. In die zin kunnen we het vrijzinnig humanisme ook als een ideologie begrijpen. Ook al kan je het vrijzinnig humanisme wellicht bezwaarlijk een sociale beweging noemen, ze wordt in Vlaanderen wel gepromoot door vrijzinnige verenigingen die of ze zich nu

met jeugdwerk, kunst, vorming, wetenschap of cultuur bezig houden, steeds een sociale inslag hebben. Het vrijzinnig humanisme biedt alleszins een zingevend kader en draagt een engagement uit.

Het wereldwijd georganiseerde humanisme, getuigt met haar recentelijk geactualiseerde 'Verklaring van het modern humanisme' van haar engagement: humanisten streven naar een ethische en rationele levenshouding, een vervuld leven vanuit een brede waardering van bronnen van kennis en geluk en streven naar zingeving "als alternatief voor dogmatische godsdienst, autoritair nationalisme, tribaal sektarisme en egoïstisch nihilisme".

In de klaspraktijk van NCZ getuigt de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen dagdagelijks van haar maatschappelijk engagement aan de hand van vijf procesdoelen. We wandelen even door de vijf doelen in een poging in dit korte bestek het maatschappelijk-ideologisch belang van NCZ duidelijk te maken.

Autonoom denken dat onderscheidt en verbindt

Bewust worden van de eigen (voor)oordelen en motieven, en deze bevragen en beoordelen is een noodzakelijke voorwaarde voor moraliteit. In de les NCZ wordt het begrip autonomie – een centrale waarde die de vele vormen van humanisme gemeenschappelijk hebben – verkend om zelfstandig verantwoord te leren denken en gemotiveerde keuzes te maken. Centrale vragen die daarbij aan bod komen zijn: "uit welke bouwstenen is mijn mening opgebouwd?" en "hoe vorm ik mijn argumenten?". Sterke en zwakke punten in de eigen keuzes en argumentatie worden nagegaan. Autonomie vraagt om (zelf) kritisch onderzoek.

Vanuit het tweede procesdoel 'moreel denken', leren leerlingen moreel denken, door waarden te herkennen en te onderzoeken. Verder bouwend op procesdoel 1, leren ze hun keuzes beargumenteren en oog hebben voor gevolgen en alternatieven. De eerste twee procesdoelen werken

rond morele betrokkenheid, die leidt naar verbondenheid met de ander, de wereld en de natuur.

Een humanere wereld begint bij jezelf

Dan volgt de vraag: hoe kan ik vanuit het moreel denken de wereld verbeteren met als richtsnoer, de menselijke waarde en die de natuur, waarvan de mens deel uitmaakt. Logischerwijs staan de mensenrechten centraal bij het afstemmen van het morele handelen op de menselijke (gelijk)waardigheid. Vanuit de procesdoelen 3 humaniseren en 4 verantwoordelijkheid worden fundamentele rechten inzichtelijk en invoelbaar gemaakt zodat ze hanteerbaar worden voor de eigen morele betrokkenheid. Vragen worden behandeld als 'welke engagementen kan ik aangaan?' en 'met welke acties kan ik opkomen voor gemeenschappelijke belangen?' ... Kortom, deze procesdoelen staan in het teken van de humanistische praktijk. Het zijn de steunpilaren voor het denken en het handelen vanuit een humanistische inspiratie en -betrokkenheid.

Zingeving als bestaansoriëntatie

Een bijkomend belangrijk element van de morele opvoeding wordt aangebracht vanuit het vijfde en laatste procesdoel: zingeving. De Nederlandse humanist J.H.M. Mooren prefereert het woord bestaansoriëntatie, waarbij de verbeelding een centrale rol speelt. Bij NCZ is de verbeelding werkzaam in de vorm van levensbeschouwelijke zelfreflectie. De centrale aansturende vraag bij dit procesdoel luidt: hoe krijgt mijn persoonlijk leven betekenis? Waaruit de vraag kan volgen "Wat betekent het streven naar het humaniseren van menselijke relaties voor mij als persoon?", maar ook "door welke humanistische waarden laat ik me leiden en geven zo zin en betekenis aan mijn leven?".

Het belang van krachtige humanistische voorbeelden en woordvoerders

In het meer dan 2500 jaar vrije denken, hebben tal van personen en organisaties de basisprincipes van hierboven bewust of onwillekeurig omgezet in de wijze waarop ze in het leven stonden of zich hebben ingezet voor een humanere wereld. Velen van hen hebben zichzelf nooit een vertegenwoordiger van (een van) de humanistische stroming(en) gewaand of zich als dusdanig geprofileerd. Maar door hun morele betrokkenheid – via politieke acties tot kunstzinnige creaties – geven ze wel gestalte aan het vrijzinnig humanisme, als levensbeschouwelijke stroming of ideologie, zo je wil. Ook deze voorbeelden dienen de les NCZ. We sluiten ons daarom helemaal aan bij wat Harari zich in een interview liet ontvallen: "laat de kinderen en jongeren zelf beslissen [autonomie en moreel denken] met welke verhalen ze verdergaan en welke ze willen veranderen of overboord gooien [verantwoordelijkheid], maar biedt tenminste overtuigende verhalen en voorbeelden aan. Het laatste zal nog meer leiden tot betrokkenheid [humaniseren en zingeving]."

*Christophe Van Waerebeke
stafmedewerker Raad voor Inspectie en Kwaliteitszorg
iet-confessionele Zedenleer*

Interview Ben Wuyts

“Ik hou niet van conflictmodellen, geef mij maar de open dialoog”

Op 8 december gaf Ben Wuyts zijn lezing ‘In wiens woorden kunnen we wonen? Over godsdienst en ideologie’ in Vrijzinnig Huis Koksijde. Naar aanleiding daarvan mocht ik hem vooraf even interviewen. Op een grijze novemberdag kwam Ben naar het huisvandeMens Diksmuide, waar hij met veel gretigheid en passie vertelde over wat hem bezighoudt.

Ben, toen ik je naam door Google haalde, stootte ik op een paar fijne weetjes. Zo heb je geschiedenis gestudeerd, maar ging je beroepshalve een heel andere richting uit. Vertel!

’t Is heel eenvoudig. Ik ben een Antwerpenaar, als enig kind opgegroeid in een arbeidersgezin. Op een bepaald moment zei mijn vader: *“t Schijnt dat gij goed genoeg zijt voor de unief, ge gaat daar naartoe*’. Ik wist niet eens wat een universiteit was! Ik ging geschiedenis te studeren, en dat heb ik met plezier gedaan. In 1972 studeerde ik af, waarna ik er bewust voor koos om geen legerdienst, maar wel burgerdienst te doen. Mijn vriendin en ik waren pacifisten, die keuze lag dus voor de hand. Een vriend stelde mij voor om mijn burgerdienst in een voorziening voor kinderen met een beperking te doen, en zo ben ik in Ten Dries in Landegem terechtgekomen. Een mooi alternatief voor mijn legerdienst!

Maar eigenlijk was het niet je plan om daar te blijven?

Het lag voor de hand dat ik leerkracht geschiedenis zou worden, of liever nog: journalist. Maar uiteindelijk beviel het werk in Ten Dries mij heel erg. De directie was tevreden en ze vroegen mij om na mijn burgerdienst nog een jaartje te blijven. Uiteindelijk zou ik er een carrière van meer dan 30 jaar uitbouwen! Op een bepaald moment stond men daar voor de keuze: ofwel de vierde graad van de lagere school afbouwen, ofwel inzetten op de komst van een secundaire school. Tot mijn grote verbazing vroeg het schoolbestuur of ik die laatste optie op mij wilde nemen. Zo ben ik directeur geworden van de secundaire tak van de school.

Een groot engagement!

Ik voelde mij er thuis! Ten Dries was in 1955 gestart vanuit de behoefte van een aantal mensen om iets persoonlijks te doen voor kinderen met een hersenletsel. Van bij aanvang zei de Raad van Bestuur: ‘wij willen liefst geen afgevaardigden van de katholieke clerus in onze algemene vergadering’. Traditioneel lag de zorg voor kinderen met

een beperking vaak in handen van religieuze ordes, maar in Landegem wou men zijn autonome weg gaan. De school sloot wel op vraag van enkele bestuurders aan bij het katholieke net, maar de interne sfeer op school was pluralistisch. Progressief zelfs, en net daarom voelde ik me er als een vis in het water. Toen ik algemeen schooldirecteur werd, zette die pluralistische trend zich verder. We trokken ons bij de aanwerving van leerkrachten niks aan van hun politieke of levensbeschouwelijke achtergronden. We respecteerden elkaar. Gelukkig ging de diocesane inspectie daar diplomatisch mee om!

Wou je een trend zetten?

Binnen onze school stelde niemand zich daarover vragen. Maar op directiebijeenkomsten van de katholieke onderwijskoepel werd ik daar wel eens over aangesproken. Zeker toen ik op vraag van ouders de les niet-confessionele zedenleer organiseerde voor één van de leerlingen. Die ouders wilden hun dochter graag inschrijven bij ons, maar ze wilden niet dat zij katholieke godsdienst volgde. Hup, ik zorgde ervoor dat dat meisje en daarna andere leerlingen niet-confessionele zedenleer konden volgen. Blijkbaar was dat niet voor iedereen evident, maar voor mij wel. Tot op vandaag is Ten Dries de enige katholieke school waar je naast confessionele ook niet-confessionele zedenleer kan volgen. Dat noem ik een echte dialoogschool.

Die manier van denken is heel typerend en uit zich ook in je boek en je lezingen.

Ik vraag me altijd af: wat stimuleert het positieve in een mens, en wat activeert het negatieve? Waar ligt de valkuil van onverschilligheid? Dat fascineert mij – als mens en als historicus – enorm! Hoe kon een land als Duitsland, bijvoorbeeld, met zo’n grote culturele bagage, toch een type als Hitler klakkeloos volgen? Hoe ontstaan al die complottheorieën, zoals recent nog naar aanleiding van de corona-crisis. Waarom heeft Trump zoveel aanhangers? En hoe komt het dat Poetin kan doen wat hij doet?

Ja, hoe komt dat? Heb jij een antwoord?

Nu ik met pensioen ben, heb ik veel tijd om me met die vraag bezig te houden. Mensen geloven de gekste dingen en lijken niet meer in staat om zelf na te denken. Een zeer eigenaardig fenomeen waarover ik graag van gedachten wissel met andere mensen, en waarover ik het uitgebreid heb in mijn boek.

Waar zit de link met ideologie en religie?

Ik denk dat godsdiensten een grote rol spelen in het denken van mensen. Op een bepaald moment in de geschiedenis hebben mensen goden geschapen om dingen te kunnen verklaren, om zich erachter te verschuilen, of om bescherming te zoeken. Dat gebeurde al in de prehistorie. De gekste verhalen en goden werden doorheen de geschiedenis ontworpen, en mensen richtten zich daarop. Bij de verovering van onze contreien door de Romeinen, brachten zij niet alleen een schat aan cultuur en informatie met zich mee, maar ook hun mythologie, die geloofd werd door de mensen. Daarna volgde de christelijke godsdienst met de steun van de Romeinse keizer als aanloop tot een vorm van staatsgodsdienst.

Dat is weinig kritisch.

Juist! En net dat probeer ik te stimuleren : kritisch denken. Ik gaf ook een tijdje les in het volwassenenonderwijs. Ik vertelde mijn studenten dat ik over een paar fenomenen uit het verleden zou praten. Tijdens mijn les over beeldvorming van kwetsbare mensen werd ik onderbroken: 'Maar meneer, dat is vandaag nog steeds zo!'. Dat is de essentie van mijn discours: zelf nadenken en de fenomenen en mechanismen uit het verleden ook in onze tijd herkennen.

Is jouw boek een pleidooi voor kritisch denken?

Absoluut! Ik heb bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar het ontstaan van de drie grote monotheïstische godsdiensten in het Westen. Door de coalitie van die godsdiensten met de wereldlijke machten, ontstaat er een systeem waarbij godsdienst deel wordt van cultuur, van opvoeding, van onderwijs, enzovoort. Op den duur denken de mensen zoals men wil dat er gedacht wordt, ze stoppen met zelfstandig nadenken. Dat stoort me enorm! In mijn lezing citeer ik Demokritos uit de Griekse oudheid : 'Mensen hebben goden ontworpen om dingen te verklaren die ze zelf niet konden begrijpen omdat ze te weinig inspanning deden om zelf na te denken'. Dat was 2000 jaar vóór de Verlichting! Later zegt Immanuel Kant bijna precies hetzelfde.

Toch geloof je dat godsdienst ook iets goeds in zich draagt?

Tuurlijk! Godsdienstige teksten zijn vaak zeer literair, spiritueel en zitten vol interessante ideeën. Op basis van die teksten kunnen mensen mooie dingen verwezenlijken op vlak van mensenrechten of sociale rechtvaardigheid. Ik vind dat dat aangemoedigd moet worden! Als iemand een goede daad verricht, en hij doet dat vanuit zijn levensbeschouwelijke achtergrond, dan is dat positief. Maar de medaille heeft ook een keerzijde. Religieuze geschriften kunnen makkelijk misbruikt worden. Wanneer een godsdienst macht verwerft, zich institutionaliseert, of een connectie met een wereldlijke leider aangaat, dan komen we in een gevarezone.

Meer inzetten op wat ons verbindt?

De Zwitserse filosoof Alain de Botton schreef in 'Religie voor atheïsten' een paar interessante zaken. Hij beoogt dat de seculiere samenleving het een en ander van godsdiensten kan leren over verbondenheid, ethiek en onderwijs zonder de noodzaak aan een transcendente referentie. Ik treed dat bij. Oprechte godsgelovigen zijn meestal ook gevoelig voor mensenrechten en voor humanistische projecten. Zij voelen zich daartoe geroepen door hun geloof. Als we elk het goede voor ogen houden, laten we ons dan focussen op verwantschap en minder op het verschil. Wat maakt het uit als beide groepen gemotiveerd zijn voor het positieve ?

Niks, eigenlijk.

Precies. Zolang je niet in je eigen grote gelijk kruipt en blijft openstaan voor machtsvrije dialoog, en écht luistert naar mensen met een andere mening, dan is er heel veel mogelijk.

Dankjewel voor je tijd, Ben!

Nele Deblauwe

Een samenzwering van priesters

In de satirische roman *Cat's Cradle* van Kurt Vonnegut sticht de profeet Bokonon, gestrand op het eiland San Lorenzo, een religie van eigen makelij, die hij toepasselijk het Bokononisme doopt. De eerste zin in het Heilige Boek van Bokonon luidt: "Alle ware dingen die ik jullie zal vertellen zijn schaamteloze leugens." (Begonnen alle Heilige Boeken maar zo!) De hele religie is inderdaad opgetrokken uit bitterzoete leugens, door de Bokononisten *foma* genoemd, die de volgelingen moeten beschutten tegen de barre werkelijkheid. De sleutel tot geluk, volgens de wijze Bokonon, is deze leugens oprecht te geloven. (Niet eenvoudig, na die openingszin uit zijn openbaringsboek). De profeet zelf, die zich als kluizenaar in het oerwoud heeft teruggetrokken om steeds betere leugens te bedenken, kan helaas niet zelf van de vruchten van zijn religie proeven. In een ware daad van zelfopoffering voor zijn volgelingen, trotseert hij de bittere werkelijkheid, maar wordt hij uiteindelijk tot waanzin gedreven. Enkel door in waarheid te leven, kan je rationeel afwegen welke illusies heilzaam zijn en welke schadelijk.

Is het mogelijk dat religies bedacht werden door verlichte geesten, die er zelf geen geloof aan hechtten, maar er wel de voordelen van inzagen? Sommige filosofen denken van wel. Friedrich Nietzsche meende dat het christendom ontstond als een samenzwering van priesters tegen de machtigen der aarde. De filosoof Critias (460-403 v.o.t.) opperde een gelijkaardige hypothese, eeuwen voor de intrede van het christendom, in zijn blijspel *Sisyphus*. In Marxistische kringen hoort men dan weer dat religie een bedenkfel van de heersende klasse is om het volk onder de knoet te houden. Deze hypothesen schrijven erg veel macht en invloed toe aan onzichtbare personen achter de schermen, en neigen daardoor naar complotdenken.¹ Dat neemt niet weg dat er religieuze fenomenen bestaan die onmiskenbare sporen vertonen van een belanghebbende partij. Profeten hebben nogal eens de neiging om vooral die boodschappen van de goden te ontvangen die in hun eigen kraam passen. Langs hem laten de goden weten dat het volk onderdanig moet zijn en de profeet moet gehoorzamen, of gebieden ze de heilige man om alle jonge maagden in het geloof "in te wijden", of enkel de beste spijzen te eten, teneinde zijn toestand van spirituele verlichting vol te houden. Dat machthebbers soms handig gebruik maken van religieuze sentimenten bij de massa, lijdt ook geen twijfel. Denk aan de lucratieve aflatenzwendeel in het middeleeuwse Europa, waarmee vrome mensen hun zonden konden afkopen en zichzelf zo enige jaren in het vagevuur bespaarden. Of de pauselijke autoriteiten zelf in die leugen geloofden, blijft een open vraag. In ieder geval kwam het de herders goed uit om te parasiteren op de vroomheid van hun schaapjes.

Stel nu nog dat we dergelijke hypothesen kunnen aantonen: dat bovennatuurlijke illusies van het volk werden aangewend door machthebbers of door een intellectuele elite, misschien zonder dat zij er zelf veel geloof aan hechtten; of zelfs dat we de ontstaansgeschiedenis van religie kunnen herleiden tot de samenzwering van verlichte geesten. Dan nog hebben we niet gevonden waarnaar we

op zoek zijn. We zijn op zoek naar illusies die nuttig zijn voor degene die eraan onderhevig is, niet voor de bedrieger die ze heeft verzonnen en aan anderen wijsgemaakt. Indien religie bekokstoofd is door verlichte geesten uit lang vervlogen tijden, dan hebben we geen reden om aan te nemen dat zij in het belang van de massa handelen. De koning wil misschien gewoon zijn volk onder de knoet houden, de priester geld binnenrijven, de sjamaan met de schoonste dochter van de stam slapen.

Zelfs indien die verlichte geesten godsgeloof hebben bedacht (of aangewend) in het belang van de gelovigen zelf, evenwel zonder hun medeweten, hebben we geen garantie dat ze daarin geslaagd zijn. De term "nobe leugen" is afkomstig van Plato, die zijn spreekbuis Socrates in de *Republiek* een mythe laat vertellen over het ontstaan van de samenleving. God heeft mensen vervaardigd uit goud, zilver of brons, aldus Socrates. Edele mensen zijn van goud en brengen doorgaans gouden kinderen voort: zij zijn voorbeschikt om de maatschappij te besturen. Bij uitzondering kan een bronzen of ijzeren mens – een simpele boer – een gouden zoon voortbrengen, maar voor het overige moeten de mindere metalen hun plaats kennen. Huwelijken tussen de verschillende metaalgroepen zijn verboden. Deze raciale apartheid zou volgens Socrates, om raadselachtige redenen, de samenhang van het volk bevorderen. De Griekse wijsgeer, geroemd om zijn eerbied voor waarheid en zijn moed om valse zekerheden te doorprikken, laat zich hier niet van zijn beste kant zien. Deze mythe is verre van nobel, maar kweekt een fatalistische berusting in het lot dat ons werd toebedeeld, hoe armtierig en miserabel ook. God heeft het allemaal zo beschikt, niets aan te doen. Dat institutionele racisme vinden we vandaag verwerpelijk. Niettemin had Plato wellicht het collectieve belang van het volk voor ogen, toen hij de mythe van de menselijke metalen bij monde van Socrates aanpreef. Het is niet omdat een verlichte paternalist met de beste bedoelingen handelt, dat hij of zij ook de juiste inschattingen maakt. De mogelijkheid bestaat

dat hij zelf in een illusie leeft, met name over de vraag of bovennatuurlijke illusies mensen gelukkig maken. Een koning-filosoof kan zijn onderdanen godsvrees inpeperen, in de overtuiging dat dat nodig is om hen in het gareel te houden, maar misschien vergist hij zich deerlijk en maakt hij het volk gewoon angstig en ongelukkig. Ook de paternalist kan het slachtoffer worden van een illusie: de illusie dat illusies heilzaam zijn.

De minste van alle kwaden

Stel dat geen enkele religieus heilzaam is voor mens of maatschappij. Dat wil daarom niet zeggen dat ze allemaal even schadelijk zijn. Een ongelovige socioloog of filosoof kan, zonder in paternalisme te vervallen, onderzoek doen naar de sociale en psychologische effecten van verschillende religies. Iemand die in geen enkele god gelooft, hoeft niet elke religie even schadelijk te vinden. Neem het godenquorum, dus het aantal goden dat de gelovige aanbidt of erkent. De Schotse filosoof David Hume merkte in zijn scherpzinnige essay *The Natural History of Religion* uit 1757 al op dat het polytheïsme, doordat ze de bovennatuurlijke bevoegdheden over verschillende goden verdeelde, zich van nature verdraagzamer toonde tegenover andere religieuze tradities. De Romeinen bijvoorbeeld lieten niet alleen de verering toe van lokale goden bij de volkeren die ze overwonnen, maar namen die goden vaak op in hun eigen pantheon. Dat verandert bij de God van het monotheïsme, die geen andere goden naast zich duldt. Intolerantie en fanatisme vond men dan ook vooral bij de volkeren die maar één God erkenden. De godsdienst van de oude Israëlieten, waarvan het christendom en de islam zijn afgeleid, kende één opperste gebod: jij zult slechts één God erkennen. De eerste vier geboden van de Decaloog gaan over de verering van die ene God die geen andere afgoden duldt. Dan pas volgens enkele evidente regels om de menselijke samenleving in te richten, zoals het verbod op diefstal en moord. Kwestie van prioriteiten te stellen.

De 18de-eeuwse historicus Edward Gibbon, een tijdgenoot en filosofische confrère van Hume, beaamde die opvatting in zijn monumentale werk *The History of The Decline and Fall of the Roman Empire*. De verschillende religies in het Romeinse Rijk, zo schreef Gibbon met zijn kenmerkende ironische toets, werden “door het volk als even waar beschouwd, door filosofen als even vals, en door bestuurders als even nuttig”. Polytheïsme kwam de Romeinse magistraten goed uit, omdat het van nature geneigd was tot tolerantie en inclusiviteit ten opzichte van andere religieuze praktijken. Iedereen bouwde zijn tempeltje, praktiseerde zijn bijgeloof en voerde de lokale rituelen uit om deze of gene god gunstig te stemmen.

De goden van de overwonnen volkeren werden gewoon aan het oude pantheon toegevoegd, of als alter-ego's beschouwd van de gekende goden. De erediensten van die exotische goden werden gedoogd, op voorwaarde dat er af en toe ook hulde werd gebracht aan de Romeinse goden. De magistraten, gepokt en gemazeld in de Griekse wijsbegeerte, deden gewoon mee met de religieuze riten, “met een monnellach van medelijden en toegeeflijkheid”, verborgen hun eigen goddeloosheid “onder schijnheilige gewaden”. Enkel gevaarlijke sekten als de Gallische druiden en de monotheïsten, zoals de joden en later de christenen, werden beschouwd als lastposten, omdat ze weigerden om enige andere god te erkennen en dus ook weigerden om de Romeinse goden te eren. De christenen in het bijzonder waren oproerkraaiers, omdat ze ook aan proselitisme deden en wij en zij verkondigden dat alle andere goden behalve de hunne duivels waren.

Romeinse keizers begonnen de christenen te vervolgen, maar gezien hun cultus van het martelaarschap maakte hen dat alleen maar sterker. De monotheïsten wonnen uiteindelijk het pleit. In 312 bekeerde de Constantijn zich tot het christendom, in 380 verhief keizer Theodosius één christelijke sekte tot staatsgodsdienst en verbood hij elke andere religie. De vervolgers werden vervolgers. Sindsdien begonnen de religies van stamvader Abraham, die één en slechts één God erkennen, aan een zegetocht. Het christendom en haar bastaardkind de islam veroverden de wereld, door militaire zeges, proselitisme, indoctrinatie, en gedwongen bekeringen.

Deze doodverklaring van alle goden behalve één, aldus Hume, was het perfecte recept voor onverdraagzaamheid en fanatisme. Dat de ene religie schadelijker is dan de andere, wil echter nog niet zeggen dat je de minst schadelijke moet aanprijzen. David Hume probeerde zijn Schotse medeburgers niet te bekeren tot Jupiter en Poseidon. Ook binnen het monotheïsme kan je nagaan welke variant het minst schadelijk is. De Somalische atheïste Ayaan Hirsi Ali stelde enkele jaren geleden voor dat moslims zich beter massaal zouden bekeren tot het christendom, als ze dan toch nood hadden aan een religieus geloof. Hirsi Ali meent dat het christendom, toch op dit moment in de geschiedenis, makkelijker te verzoenen is met de seculiere samenleving en de democratische waarden die ze verdedigt. Bovendien bevatten de heilige teksten van het christendom niet de onzalige doctrines van de *jihad* en het martelaarschap. Maar ook Hirsi Ali, hoewel zij moslims aanspoorde om van religie te veranderen, ging niet plots de indruk wekken dat ze het licht had gezien en dat Christus echt de zoon van God was. Een dokter kan zijn patiënt aanraden om nog liever homeopathische bolletjes te slikken dan Chinese kruiden op Internet te

kopen, die vaak giftige stoffen bevatten, maar dat wil niet zeggen dat de dokter plots moet de indruk wekken dat hij in homeopathie gelooft. Daarmee steekt hij de brug over naar de paternalistische leugen.

Sommige atheïsten zijn wel bereid om die brug over te steken, door actief godsdienst te promoten of te beschermen, zonder er zelf in te geloven. Zij hebben het lijk van God geroken, maar willen dat nieuws liefst binnenskamers houden. De Verlichtingsdenker Voltaire dreef dan wel de spot met Kerk en clerus, maar hij had lak aan godsloochenaars. “Wat je ook doet”, maande hij zijn maîtresse aan, “vertel niet aan het keukenpersoneel dat God niet bestaat, of ze gaan met al het zilverwerk lopen.” Voltaire geloofde zelf niet in God – althans niet in de christelijke God die in de wereld ingrijpt en morele wetten uitvaardigt – maar hij wou liever niet dat de doodsberichten over God het gewone volk zouden bereiken. Een wereld zonder goden zou een pandemonium worden. Als mensen niet meer in God geloven, hebben ze dan nog wel redenen om moreel te handelen? Zullen ze zich niet straffeloos wanen, als niemand hen in de gaten houdt? De vrouw van de bisschop van Worcester zou over Darwins theorie van de afstamming der soorten uitgeroepen hebben: “Van apen? Laat ons hopen dat het niet waar is, en als het wel waar is, laat ons bidden dat het niet algemeen geweten raakt.” Dat verhaal is wellicht een mythe, hoewel het de bezorgdheden van het Victoriaanse christendom over het darwinisme goed uitdrukt. Tot op vandaag zijn Bijbelvaste evangelische er als de dood voor dat hun kinderen zouden geloven dat ze van apen afstammen: dan gaan ze zich vast ook als apen gedragen. Die angstvisioenen slaan nergens op. Alles went op de duur, ook dat je een verre neef (of nicht) bent van de orang-oetan, de kakkerlak en de komkommer. De inzichten van Mr. Darwin zijn ondertussen doorgesijpeld naar het grote publiek, althans in onze contreien, maar ik ken weinig mensen die zich terstond als een bende losgeslagen chimpansees zijn beginnen gedragen. Die vrees bleek totaal ongegrond.

Maar misschien gaan mensen wel mentaal onderdoor aan de dood van God? Paternalistische ongelovigen menen dat de kleine man behoefte heeft aan een fopspeentje, een mentaal krukje, een warm dekentje om de existentiële leegte toe te dekken. Deze denkbeeldige vriend vermoorden, is harteloos. De filosoof en atheïst Willard Van Orman Quine (1908-2000) zag wel wat in zo’n heilzame illusie:

Er blijft nog een prangende kwestie over de sociale waarde van de zelfbeheersing en de idealen opgelegd door sommige religies, hoe strijdig ze ook zijn met de feiten. Als deze waarde zo groot is als ik vermoed, stelt dat ons voor het melancholisch dilemma tussen de bevordering

van wetenschappelijke verlichting en de bevordering van heilzame wanen.

Religie is als een placebopil met levenslange werking, op voorwaarde dat je de bijsluiter niet leest. Geen wonder, aldus de verlichte paternalisten, dat de medicijnman in vele culturen ook de priester of sjamaan is: religie staat in voor onze fysieke en mentale gezondheid. Is er geen god die de gebeden beantwoordt, dan genieten mensen toch van een placebo-effect. Behalve de atheïsten natuurlijk, op wie die religieuze illusies niet langer vat hebben. Zij hebben de kleine lettertjes op de bijsluiter van te dichtbij bekeken. Nu hebben ze blijkbaar heimwee naar God. Hun eigen geloof kunnen ze niet herstellen (zie hoofdstuk 3), maar ze zijn zo vriendelijk om anderen hetzelfde lot te besparen. Net zoals de dokter Obecalp kan voorschrijven aan al zijn lichtgelovige patiënten, behalve aan zichzelf.

Maarten Boudry is een Vlaams filosoof en scepticus

Boek: Illusies voor gevorderden of waarom waarheid altijd beter is.

Auteur: Maarten Boudry

Kunnen we zonder illusies? Niemand wil in een totale waanwereld leven, maar de waarheid kan ook kwetsen en verontnemen. Mag je haar niet af en toe wat geweld aandoen?

Maarten Boudry vraagt zich af of er nog illusies bestaan, uitgekende en doordachte wanen, heilzaam voor lichaam en geest.

Jonkies

Queer Pressure: ervaar de kunst van het loslaten

In Brugge vond in november het Queer Arts festival Prisma plaats. Prisma is een kleinschalig kunstfestival dat aan de slag gaat met thema's als gender, seksuele oriëntatie, identiteitsbeleving,... We creëerden een platform waar ruimte is tot zelfexpressie, creatie, gesprek, verbinding en ontmoeting,... Kortom een plek waar iedereen welkom is én zichzelf kan zijn. Wat of wie je bent, dat ben je voor jezelf!

Prisma is een samenwerking tussen Dwaalzin, het huisvandeMens, de diversiteitsdienst van Brugge, het Entrepot de Openbare Bibliotheek Brugge, Jong Volk, Bruit, Sprout en Cinema Lumière.

In deze Jonkies bijdrage stellen Dina Reuse en Hannelore Dalle zich voor. De twee vrijwilligers die zich de afgelopen maanden hard hebben ingezet om een participatief, creatief evenement vorm te geven. Aan de start van het project gingen we op zoek naar wat Queer zijn betekent voor ons. Welke associaties brengt dit op? Hoe vullen we dit zelf in? Welke plaats neemt queer zijn in, in ons leven? Na een uitgebreide brainstorm kwamen we op druk loslaten. Druk van omstaanders, druk vanuit de maatschappij, verwachtingen rond hoe je je gedraagt, kleedt, hoe je in het leven staat... Meningingen over wie je mag liefhebben, en wie niet.

Queer zijn betekent voor ons een eigen weg inslaan en het leven leiden zonder je iets aan te trekken van al die externe factoren.

Deze invulling viel ook goed te rijmen met een benadering van Queer Art. Queer Art gaat voor ons niet enkel over kunst die gemaakt werd door of over queer personen, maar ook over een bepaalde benadering van kunst maken. Deze benadering willen we onze bezoekers ook laten ervaren. Wat gebeurt er als je de druk wegneemt? Hoe zou het zijn als er geen maatschappelijke verwachtingen waren? Deze vragen zijn ons uitgangspunt. We gaan interactief op zoek naar de overlappen tussen kunst en queer identiteit. We voorzien een mix van toegankelijke wetenschappelijke informatie en persoonlijke verhalen. Samen ontdekken we wat het is om queer te zijn en welke queer kunst er bestaat. We maken ons de kunst van het loslaten eigen.

Onze bezoekers krijgen de ruimte en het materiaal om zich te laten inspireren en zelf kunst te scheppen.

Nieuwsgierig naar wie wij zijn?

Hey! Ik ben Dina, ik ben 21 jaar. In juni studeerde ik af als kleuteronderwijzer. Sinds enkele maanden werk ik met veel plezier in een kinderopvang en kijk ik uit naar mijn reis door Europa in de lente. In mijn vrije tijd ben ik graag creatief bezig en dompel ik me regelmatig onder in de natuur.

Tijdens mijn opleiding startte ik enkele projecten op. Hierdoor kreeg ik interesse om hier meer ervaring in te ontwikkelen en schreef ik me in als vrijwilliger bij Dwaalzin. Ik kon me herkennen in de combinatie tussen kunst en queer zijn die terugkomt in ons project en wou me dan ook verdiepen in beide thema's. Ik hoop dat ik later in de toekomst bepaalde projecten kan opstarten met kinderen en kunst.

Hey, Ik ben Hannelore! Ik ben 23 jaar en net afgestudeerd als educatieve master in de taal- en letterkunde. Binnenkort start ik als communicatiemedewerker. Spannend!

In mijn vrije tijd ben ik graag creatief bezig met schilderen, tekenen, musea bezoeken, ... Ik ben dus een echte kunstliefhebber. Ik vind het superfijn om met kunst bezig te zijn en om kunst ook op een educatieve manier in te zetten. Daarom heb ik ook besloten om mee te doen met dit project. Ik hoop dat we mensen hiermee een veilige plek kunnen bieden waar ze iets kunnen bijleren over zichzelf, over de maatschappij en over wat het betekent om queer te zijn... zodat ze achteraf naar buiten kunnen lopen vol nieuwe inzichten en inspiratie!

Hilke De Smedt (zij/haar), jongerenconsulent West-Vlaanderen

Meer info : <https://dwaalzin.nu/> - www.demens.nu

De geest van de chinezen - lezing door Ronny Verlet

Organisator: vermeylenfonds
koksijde-oostduinkerke
Datum: donderdag 12 januari
Uur: 14u30
Locatie: vrijzinnig huis
koksijde, galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden 3 euro
(koffie inbegrepen)

De hedendaagse geopolitiek draait vooral rond China. De geest en de denkbeelden van de Chinezen begrijpen, maakt een en ander duidelijk. De persoonlijke ervaringen van de spreker, na vijf jaar werken in China, kunnen dit illustreren.

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Nieuwjaarsreceptie

Organisator: Vrijzinnig Huis
Koksijde i.s.m. met alle
lidverenigingen
Datum: Zondag 22 januari 2023
Uur: 11u00-13u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
Galloperstraat 48
Prijs: gratis

We zetten het nieuwe jaar in met een nieuwjaarsreceptie met een hapje en een drankje, nieuwjaarswensen door de voorzitter Joeri Stekelorum.

Info: Joeri Stekelorum - vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com - 0494 53 28 63

Huwelijksbeurs Trouw & Trends

Organisator: huisvandeMens
Diksmuide
Locatie: Salons Ten Boogaerde,
Hoogledestraat 97A, 8610
Kortemark
Datum: zaterdag 28 januari
Uur: 11u tot 18u
Prijs: gratis tickets verkrijgbaar
bij huisvandeMens Diksmuide
(let op: beperkt!)

Inspiratie opdoen voor jullie grote dag... Tijdens onze editie van Trouw & Trends vinden jullie alle leveranciers voor jullie (huwelijks)feest onder één dak. Bovendien krijgen jullie hier de beste prijzen, massa's frisse ideeën én maken jullie kans op een droomreis met fotoshoot.

Extra info: Nele Deblauwe - nele.deblauwe@demens.nu

Samenleven met gezond verstand – lezing door Patrick Loobuyck

Organisator: vermeylenfonds
koksijde-oostduinkerke
Datum: donderdag 9 februari
Uur: 14u30
Locatie: vrijzinnig huis koksijde,
galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden 3 euro
(koffie inbegrepen)

Er gebeuren vandaag veel dingen die het samenleven ronduit ingewikkeld maken. Aanslagen, vluchtelingen, populisme: iedereen schreeuwt zijn onzekerheid en angst uit. En de debatten gaan hard tegen hard: op tv, in het parlement, op Facebook, op kantoor, in de huiskamer. Het gevolg daarvan is dat we dreigen te vergeten hoe we moeten samenleven. We mogen ons niet uit elkaar laten spelen. Loobuyck pleit ervoor dat we ons inspannen om te verbinden in plaats van te polariseren.

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Komieke Lezing: “Zwans, humor als Belgische Identiteit”

Organisator: Humanistisch
Verbond Westhoek
Datum: dinsdag 28 februari
Uur: 19u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
Galloperstraat 48
Prijs: Gratis voor leden, 5 euro
voor niet- leden

De 19e eeuw was de voedingsbodem voor grappen, zotternijen en rabelaisiaanse fopperijen. De mannenclubjes, Les Agathopèdes, La Société des Joyeux, Les Crocodiles ... namen met regelmaat mensen in de maling. Maffe gesprekken, practical jokes, eefstijnen, drank en gezang ... Zwans vertelt over de ongekende geschiedenis van die typisch Belgische humor, gedrenkt in zelfspot. Met spreker Eliane Van den Ende, zij is historicus (VUB) en werkt als cultuurjournaliste, ze snuistert graag in de 'petite histoire' die de 'grande histoire' verstopt maar zoveel blootlegt.

Info: Bernard Van den Haute - bernard@adjuncts.be - 0491 62 29 55

Workshop 'schrijven naar je-zelf!'

Organisator: huisvandeMens Koksijde
Datum: zaterdag 4 maart
Uur: 10u tot 16u
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: enkel toegankelijk voor wie inschrijft via link bij info

In deze workshop omarmen we de kracht van schrijven om dichters te komen bij jezelf. Schrijven kan een creatieve uitlaatklep zijn of een houvast in moeilijke momenten. Door je gedachten en gevoelens toe te vertrouwen aan het papier, krijg je meer inzicht in wie je bent en wat je nodig hebt. Wat sluimert in je onderbewuste, krijgt een stem. Hierdoor ontstaat er rust in je gedachten en creëer je ruimte om te focussen op wat er voor jou echt toe doet. Je ontdekt wat schrijven voor jou kan betekenen. Het gaat niet over mooie zinnen maken of het volgen van de taalregels. Het gaat wel over de kracht van woorden en benoemen wat voor jou waardevol is.

Info: https://schrijvennaarjezelf_huisvandeMens.eventbrite.com

Lezing 'Markante vrouwen in de geneeskunst' door Dr. Michel Deruyttere

Organisator: Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Vermeylenfonds en Willemsfonds
Datum: donderdag 9 maart
Uur: 14u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: : 5 € (koffie inbegrepen) - 3 € voor leden M&W, VF, WF en HV

Het verhaal van krachtige, inventieve vrouwen die op de barricades hebben gestaan om hun levensdroom - hun medemens verzorgen - waar te maken, niet alleen thuis maar in de hele samenleving.

Info: Marc Mortier - marc-mortier@telenet.be - 0475 972 198

QUIZT'ET - 5de Kwis van het Vrijzinnig Huis Koksijde

Organisator: Vrijzinnig Huis Koksijde i.s.m. met alle lidverenigingen
Datum: vrijdag 17 maart
Uur: deuren open 18u45 - start stipt om 19u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: 15 euro per ploeg

Kwisploegen van 4 personen, maximum 15 ploegen, snel inschrijven is dus de boodschap.... Ook wie niet deelneemt aan het spel maar van de gezellige en spannende sfeer wil mee genieten, is van harte welkom!

Info: Joeri Stekelorum - vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com - 0494 53 28 63

Water, ... en waarom elke druppel telt – lezing door Prof. Em. Marc Van Molle

Organisator: vermeylenfonds koksijde-oostduinkerke
Datum: donderdag 30 maart
Uur: 14u30
Locatie: vrijzinnig huis koksijde, galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden 3 euro (koffie inbegrepen)

De druk op het schaarse en levensnoodzakelijke water neemt jaar na jaar toe. Het voorradige zoet water is ook nog eens zeer ongelijk verdeeld over de verschillende continenten. De spreker gaat in op de globale oorzaken, de waterconflicten, de impact van klimaatverandering, maar ook op mogelijke oplossingen voor de dreigende waterschaarste.

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

ZONDAGEN IN HET VRIJZINNIG HUIS KOKSIJDE

Elke zondag is de bar van het Vrijzinnig Huis Koksijde open van 11u. tot 13.30u.
Ideaal voor een gezellige babbel en een drankje!

Beste lezers van De Sprokkel

Het is een beetje zoeken naar het juiste perspectief. Als ik dit schrijf, zijn we de laatste dag van oktober 2022 en als jullie dit lezen, is het al 2023! Een tijdsprong vooruit en toch nog eerst eens achterwaarts beschouwen en terugblikken op 2022.

Op de activiteit 'Wegwijs in beslissingen rond het levenseinde' op 26 oktober liep het Vrijzinnig Huis Koksijde goed vol. Een 50-tal mensen kwamen luisteren naar de voordrachten die hen wegwijs wilden maken in beslissingen rond het levenseinde. Het was super dat notaris Karolien Battel bereid was om zomaar een voordracht te komen geven. Uit de evaluatieformulieren bleek dat de twee voordrachten heel goed scoorden. Het zette alvast een hele reeks mensen aan om nu eindelijk eens die afspraak in te plannen om de wilsverklaringen in te vullen. Goed, hé!

Het mag gezegd zijn dat het een fijne samenwerking van het huisvandeMens Koksijde en het Vrijzinnig Huis Koksijde was. Want wie zette de zaal klaar, stond daar te fotograferen, koffie te maken, de bar te bedienen, de afwas te doen en op te ruimen?

Wel, ik kan je zeggen dat het schoon volk was. Kijk maar eens op de foto's.

Ik hoorde Joeri voorstellen dat we dit in 2024 opnieuw programmeren. Iedereen content dus. 😊

Het belooft voor de zaalshow van Gili, want als ik dit schrijf, hebben zich al 9 mensen aangemeld uit het Vrijzinnig Huis Koksijde om mee te helpen om de bar te bedienen na de voorstelling. Intussen zal dit feestje al plaatsgevonden hebben. Maar ja, je weet wel, het juiste perspectief vinden als ik dit schrijf, is niet zo evident. 😊 Het verslag hierover houden jullie te goed in de volgende Sprokkel.

Oh ja, Brecht Decoene met de lezing over complottheorieën, die werd geannuleerd wegens te weinig interesse. Jammer, maar misschien komt die in 2023 nog terug in een andere vorm gegoten. Het 'broedproces' is nog bezig.

In 2023 kijk ik om het concept Huisgenoten van het huisvandeMens Diksmuide te introduceren in het huisvandeMens Koksijde. Een reeks laagdrempelige activiteiten waarmee we mogelijk onze werking bekender maken aan een nieuw publiek. We zien wel.

Wat wel zeker is dat we de bibliotheek van het huisvandeMens zullen boosten in 2023. Nicole Potteau hielp Michiel en mij om de biebkast de 'Sokken van de Olifant' in orde te zetten. Nicole zal telkens de tweede woensdag van de maand de bieb openhouden van 14u tot 16u. In de 'Sokken van de Olifant' vind je een schat van boeken over verlies/rouw. We zullen zeker promotie voeren bij leerkrachten.

De bieb is natuurlijk toegankelijk voor iedereen die wil komen snuisteren in de boeken over rouw. Daarnaast bouwen we ook een andere collectie op. Momenteel hebben we al een dertiental boeken die kunnen uitgeleend worden. Deze collectie wordt in 2023 uitgebreid.

Nieuwsgierig naar wat er in de 'gewone' boekenkast staat? Een paar titels vinden jullie hieronder en om te weten wat we nog in de aanbieding hebben, spring je best eens binnen bij Nicole.

Een greep uit de collectie als 'warmmakertje':

- Simon Sinek – Goede leiders eten als laatste
- Rik Pinxten – Humanisme in woelige tijden
- Yuval Noah Harari – Sapiens
- Floris van den Berg – De vrolijke veganist
-

Zo, ik hoop dat we in 2023 een goed elan mogen vinden om het huisvandeMens Koksijde verder uit te bouwen. En beste lezers dat het jullie in 2023 op persoonlijk vlak heel goed mag gaan!

Warme nieuwjaarsgroet

Els Heytens

vrijzinnig humanistisch consulent huisvandeMens Koksijde - Ieper

Dienstverlening

Sinds enkele maanden heeft het huisvandeMens een vaste plek in Vrijzinnig Huis Koksijde. Er is een vaste consulent die instaat voor de vrijzinnig humanistische dienstverlening: Els Heytens. De dienstverlening is op afspraak. Als je belt voor een afspraak krijg je Michiel Laebens aan de lijn, de administratief medewerker ter ondersteuning van o.m. huisvandeMens Koksijde.

Voor welke diensten kan je aankloppen bij het huisvandeMens?

- **Gespreksbegeleiding**
Heb je behoefte aan ...
iemand die actief luistert en kijkt naar wie jij bent als mens,
iemand die invoelt waar jij mee worstelt,
iemand die niet (ver)oordeelt, bij wie jij tot rust komt.
Onze gespreksbegeleiding is persoonlijk en de consulent heeft beroepsgeheim.
- **Levenseinde**
In een individueel gesprek krijg je uitleg en hulp bij het invullen van je wilsverklaringen (o.a. de negatieve wilsverklaring en wilsverklaring euthanasie).
- **Ceremonies**
Een persoonlijke plechtigheid op maat en volgens jouw wensen bij belangrijke levensmomenten: huwelijk, afscheid, geboorte, jubileum en andere sleutelmomenten.

De dienstverlening is kosteloos. Een afspraak maken kan telefonisch op het nummer 058 52 08 94 of via een mail naar koksijde@demens.nu.

Team Koksijde

Michiel Laebens: administratief medewerker
Op de foto zie je het gezicht bij de stem die je hoort als je belt voor een afspraak.

Els Heytens: vrijzinnig humanistisch consulent
Op afspraak verzorgt Els de dienstverlening in Koksijde.

Lezing van Griet Op de Beeck

Op 29 september kwam Griet Op de Beeck naar Vrijzinnig Huis Koksijde voor een lezing over leven en werk. Mijn verwachtingen waren hooggespannen. Ik vind de boeken van Griet prachtig, en was heel benieuwd naar wat zij erover te vertellen had. Ik ben trouwens niet de enige geïnteresseerde: het huis in Koksijde liep aardig vol voor de succesvolle schrijfster.

Wie is Griet Op de Beeck?

In 2013 debuteert Griet Op de Beeck met de roman *Vele hemels boven de zevende*, een boek waarin vijf mensen, allemaal aan elkaar verwant, worstelend en stuntelend door het leven gaan. Het is een thema dat als een rode draad door haar verdere boeken zal blijven lopen: de hoofdpersonages die sukkelen met het leven, maar die na vallen en opstaan uiteindelijk voor zichzelf kiezen.

Het is ook de rode draad die door het leven van Griet zelf loopt. Ze wordt geboren op 22 augustus 1973 in Turnhout, in een gezin waarin ze weinig warmte of liefde ervaart. Griet voelt zich niet veilig thuis, integendeel, zij zorgt als kind voor de lieve vrede en de goede sfeer ten huize Op de Beeck. Ze voelt een verpletterende eenzaamheid, en wordt van haar vijfde tot haar negende seksueel misbruikt door haar vader.

Na de middelbareschooltijd gaat Griet Germanistiek studeren in Antwerpen. Ze verlaat het ouderlijk huis en dompelt zich onder in het studentenleven. Op de universiteit leert Griet een man kennen met wie ze een tijdlang samen zal zijn, een relatie die niet goed voor haar is. Ze cijfert zichzelf weg en ervaart in volgende relaties regelmatig hetzelfde.

Na haar studie gaat Griet aan de slag als dramaturg bij verschillende theaters. Ze werkt ook een tijdje als journalist en columnist voor verschillende media. Maar ze droomt van een eigen boek, en benoemt de dramaturgie en journalistiek als ‘een springplank naar de literatuur’. Om een roman te schrijven moet je moed hebben en geloven in jezelf, en dat mankeerde Griet lange tijd.

Het kantelmoment komt er als Griet haar partner verlaat en voor zichzelf kiest. Ze begint met schrijven, het vervolg is bekend. Ondertussen staan er acht romans van haar op de plank: naast haar debuutroman, schreef ze onder andere ook *Kom hier dat ik u kus*, *Gij nu*, *Het beste wat we hebben*, *Let op mijn woorden*, en *Jij mag alles zijn*.

Tijdens de lezing vertelt Griet zoals ze schrijft: bevlogen, bezielde, vurig en met wat humor. Ze noemt zichzelf zonder twijfel of schaamte een schrijfster, iets waar ze niet meer onnozel over wil doen. Ze wisselt fragmenten uit haar boeken af met de thema's die haar leven beïnvloeden en bepalen. De volledige inhoud van de lezing beschrijven, zou me hier te ver leiden. Voor wie er niet bij was, toch enkele bijzondere quotes:

“Schaamte. Ik liep me al heel mijn leven te schamen over wie ik was. De mooie dingen, die verdiende ik niet, en de sukkelachtige wel. Ik aanvaardde dat gewoon, dat dat het leven was. Of toch het mijn. De grootste stomiteit ooit!”

“Het is zo verschrikkelijk belangrijk om de dingen met de juiste woorden te benoemen. Iets moet mogen bestaan, om het achter je te kunnen laten. Echt sterk zijn, zit in af en toe zwak mogen zijn.”

“Ik schrijf geen autobiografische romans, ik wil vooral een mooi verhaal schrijven.”

“Kleine en grote dromen? Doe er iets mee. Dat soort moed wordt altijd beloond. Niet zoals je hoopt of verwacht misschien, maar altijd beloond.”

“We hebben allemaal een tapijt en we zijn geneigd om daar alles onder te vegen, alles wat ons doet wankelen, waar we emotioneel van worden... We zijn bang om te kijken wat daar onder ligt. Straks krijgen we nog een depressie of een burn-out of een andere moderne ziekte.”

“Misschien is een roman het intiemste gesprek dat er bestaat. Lezen is stil, er kijkt niemand mee, geen oordeel. De verdienste van kunst is de nabijheid.”

“Misschien is alles wat we doen een poging om niet alleen te zijn.”

Griet bracht wat boeken mee, die na de lezing als zoete broodjes over de toonbank gaan. Ze heeft duidelijk een gevoelige snaar geraakt bij haar publiek. Ze signeert elk boek, niet alleen met een simpele handtekening, maar met een persoonlijke boodschap.

Haar labrador Uma, die tijdens de lezing een flinke dut deed, bekijkt de boel gelaten. Zij verlangt naar de strandwandeling die haar beloofd is.

Nele Deblauwe

Donderdag 1 december 2022: lezing Politieke Dwaasheden door Dirk Barrez

De auteur, reportage- en documentairemaker en VRT-journalist voor 'Terzake' presenteert zijn boek '11 politieke dwaasheden. 50 jaar schuldig verzuim van onze politici' voor een aandachtig publiek van 48 aanwezigen. Van de 11 behandelt hij er tien, wegens de timing.

Hij valt geen bepaalde politici aan, maar allen samen als groep: hun falen is collectief, het nalaten van wat gedaan moet worden om voor de gemeenschap een betere toekomst voor te bereiden.

Na W.O. II creëerden de West-Europese landen de welvaartsstaat, inclusief

welvaartsspreiding, die lieten ze geleidelijk weer afbrokkelen.

Hoewel het sinds de jaren 1960 bekend is dat er grenzen zijn aan de groei, vooral sinds het gelijknamige rapport uit 1972, is er nagelaten om een efficiënte milieu- en klimaatpolitiek te voeren, een onvergeeflijk politiek verzuim. Ze weten wat we moeten doen: energie-efficiëntie, broeikasgas-neutraal, voedsel dicht bij huis produceren uit ecologische landbouw, hernieuwbare materialen, kortere kringlopen, duurzaam vervoer. Hun excuus: veel te duur, want de bankiers maken geld veel te duur. Maar wie roept hen ter verantwoording?

Slechte globalisering: de weigering om de globalisering ecologisch en sociaal bij te sturen, wordt heel duur betaald, o.a. door armoede in de middenklasse.

De diepste financiële en economische crisis in 80 jaar. Iedereen betaalt zwaar voor het failliet van de grootbanken, de politiek laat ze ongemoeid. Er is geen betrouwbaar alternatief voor het gevaarlijke geldsysteem; de rendabele banken worden zelfs afgeschaft. Door de corona crisis was er geen productie; de banken pompen massaal geld in een economie die niet presteert, zodat er een onevenwicht ontstaat tussen vraag en aanbod.

Fiscale oneerlijkheid: de sterke schouders – de superrijken – dragen de lichtste lasten.

België is top in idiotie: (1) miljarden subsidies voor bedrijfswagens; (2) het Kadastraal inkomen is sinds 1975 niet meer aangepast.

Teloorgang van publieke diensten en gemeengoed. De politici beheren het hun toevertrouwde geld slecht. Scandinaviërs betalen veel belastingen en krijgen een goede publieke dienstverlening; Belgen en Fransen betalen veel belastingen en krijgen weinig publieke dienstverlening. De Zwitsers betalen het minst belastingen en krijgen een goede publieke dienstverlening.

Onverantwoord vooruitgangsgeloof – doemdenken versus een ongeremd vooruitgangsoptimisme – vormt een bedreiging voor de allernoodzakelijkste levens-systemen. De klimaatgevolgen: men voorziet een stijging van het zeeniveau met 11 meter en ons sigmaplan is goed voor 2 meter. De lichtbak is het BNP; men is blind voor het verlies van natuurlijk kapitaal (niet verrekend in het BNP). Dat de technologie de problemen zal oplossen, is onwaar.

Wegens de timing werden de volgende 3 punten slechts oppervlakkig behandeld:

Weigering om de technologie duurzaam te sturen. Economie en technologie zijn een keuze in de politiek. Door deze weigering verliest ons land zijn leidende rol in o.a. de windturbines.

Verwaarlozing van veiligheid, zekerheid, ontwikkeling en cultuur. Het debacle van de ontwikkelingspolitiek en de internationale samenwerking.

Bureaucratie en traagheid creëren een inferno voor elk toekomstperspectief. Wettendiarree is geen wettelijkheid. De Belgische ziekte is ook een Vlaamse en een Europese ziekte geworden.

Onze politiek is gedrenkt in een cultuur van stilstand.

Alternatieven: (1) publiek-civiele samenwerking lukt soms; (2) de Zwitserse democratie functioneert merkwaardig goed: een samenwerkings-federalisme, het raadplegen van hun kiezers door middel van referenda met weldoordachte vragen.

Traditiegetrouw werd de lezing gevolgd door vragen uit het publiek, waaruit weer eens bleek wat voor mondige en kritische toehoorders naar onze lezingen komen.

Robert Claes

Succesvolle start van het 2e semester 2022 voor Mensen & Wetenschap Westkust, i.s.m. Vermeylenfonds en Willem's Fonds

Een topper als start: 54 aanwezigen in het Vrijzinnig Huis op donderdag 13 oktober tijdens de lezing van Jennie Vanlerberghe over 'Vrouwen in Afghanistan'

De spreekster kan bogen op een rijke en diverse loopbaan als journaliste, auteur en vrouwenrechtenactiviste. Haar strijd tegen onrecht heeft zich gefocust op de vrouwenrechten in een aantal landen.

In 1990 was zij in de West-Vlaamse hoofdstad van de vrede, leper, oprichter van 'Moeders voor Vrede', de Belgische tak van 'Mothers for Peace'. Het bleef niet bij woorden; ze was actief in het vroegere Joegoslavië, Somalië, Zuid-Afrika en eveneens in Afghanistan. Over haar ervaringen in laatstgenoemd land ging haar lezing op donderdag 13 oktober 2022.

De achterstelling van de vrouwen in Afghanistan is traditioneel, maar het zijn vooral de taliban die de toestand op de spits hebben gedreven. Het leven aldaar is voor de vrouwelijke bevolking is onmenselijk geworden. Vrouwen mogen niet naar een mannelijke dokter, worden vanaf hun 9e jaar uitgehuwelijkt, mogen niet praten noch lachen in gezelschap van mannen en veel meer. Bovendien is het huiselijk geweld schering en inslag. De bekende boerka is het symbool van de uitsluiting van de vrouwen.

Met de steun van Belgische vrouwenorganisaties richtte Jennie Vanlerberghe samen met enkele vriendinnen in 2002 een 'vrouwenhuis' op in een dorp op een dertigtal km van de hoofdstad Kaboel. Er was veel geduld en vooral veel diplomatie nodig om dit project aanvaardbaar te maken voor de lokale bevolking.

Jonge meisjes kregen praktische wenken inzake gezondheidszorg, leerden naaien en kregen psychologische bijstand. Hun 'school' was een lokaal waar ze samen gezellig bij elkaar op een tapijt zaten. Ze leerden lezen en schrijven,

alsook zich behelpen in het Engels. Jennie Vanlerberghe organiseerde schriftelijke contacten met meisjes uit Vlaanderen. De brieven werden door de organisatie zelf aan de deelnemers bezorgd. Het opende nieuwe horizons voor hen.

De bedoeling was ook de meisjes de mogelijkheid te bieden zich voor te bereiden om geld te verdienen en zodoende zich min of meer onafhankelijk op te stellen. Sommigen werden zelfs voorbereid om universitaire studies aan te vatten. Het succes van dit project – ondertussen was de school uitgebreid tot 12 klasjes in 2021 – was blijkbaar gegarandeerd.

Maar dan kwam de ellende. President Trump besliste de Amerikaanse troepen uit Afghanistan terug te trekken en organiseerde een voorafgaande bijeenkomst in Doha, met niet de president noch met de Afghaanse regering, maar met de taliban. Hij ging uit van de illusie dat deze een deel van de Westerse cultuur in hun land zouden behouden.

Niets bleek minder waar en een deel van het personeel dat betrokken was bij het project vluchtte naar België waar Jennie Vanlerberghe de opvang en de integratie organiseerde. Deze mensen werden versneld als politieke vluchtelingen erkend en weten de vrijheid bij ons op prijs te stellen.

Ondertussen wordt gehoopt dat de toestand in Afghanistan enigszins opklaart en dat het project kan heropgestart worden. Educatie is prioritair en een noodzakelijke voorwaarde voor de ontwikkeling van vrouwen. Hoop blijft behouden maar de weg is lang.

Na het beantwoorden van enkele vragen dankte Jennie Vanlerberghe het publiek voor de belangstelling en de volgehouden aandacht.

Zij kreeg afsluitend een daverend applaus.

Marc Mortier

Donderdag 10 november 2022: succesvolle lezing 'Asiel en Migratie' door Bob Pleysier

Niet minder dan 66 belangstellenden kwamen bijeen om te luisteren naar een lezing over 'Asiel en Migratie' georganiseerd door Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Vermeulenfonds en Willem's Fonds.

Voor deze lezing kon een beroep worden gedaan op een echte ervaringsdeskundige, nl. Bob Pleysier, voormalig directeur van het Klein Kasteeltje en later van Fedasil, het federaal agentschap voor de opvang van vluchtelingen.

In een meer dan een uur durende uiteenzetting gaf de spreker een overzicht van de ontwikkeling van de asiel- en migratieproblematiek, zowel wereldwijd, als in Europa en in België.

Over de wereld verspreid telt men thans meer dan 89 mio vluchtelingen, voornamelijk als gevolg van oorlogsomstandigheden, maar nu ook meer en meer als gevolg van de klimaatveranderingen (overstromingen, woestijnvorming, enz.)

Zijn focus richtte hij vervolgens op Europa, meer bepaald de Europese Unie.

Diverse maatregelen met wisselend succes. De uitbouw van Frontex, met ongeveer 10.000 leden, moet de buitengrenzen van de Unie bewaken; reddingsoperaties voornamelijk in de Middellandse Zee moet verdrinking van bootvluchtelingen voorkomen. Tenslotte is er het (ontwerp van) spreidingsplan van de vluchtelingen/asielzoekers over de 27 lidstaten. Hier stellen we een gebrek aan solidariteit vast; sommige staten weigeren mensen op te nemen, andere voeren zware ontradende maatregelen in om gegadigden buiten hun land te houden. Terecht wordt Europa met de vinger gewezen. Doeltreffende maatregelen zijn noodzakelijk.

België is een voorbeeldige leerling en het is niet zo volgens de spreker dat de opvangcapaciteit is bereikt.

Een versnelde procedure voor de erkenning van de asielzoe-

kers en een opvolging van het verwijderen van uitgeproceeerde kandidaten zou ruimte vrijmaken voor nieuwe asielzoekers, hetgeen de schrijnende beelden van jonge moeders met kinderen die in open lucht moeten overnachten tot het verleden zou doen behoren. Hij brengt hulde aan een aantal initiatieven die de acties van de overheid ondersteunen.

Op wereldniveau zou er een preventieve aanpak moeten komen om de gegadigden op te vangen in de eigen regio of althans buiten de grenzen van de EU. Als voorbeeld de subsidies aan Erdogan om in Turkije vluchtelingen uit Syrië op te vangen. De heer Pleysier droomt zelfs luidop van het ontwikkelen van een nieuwe stad voor de vluchtelingen in Noord-Afrika.

Als ervaringsdeskundige weet hij zijn publiek te boeien met een gedetailleerde uiteenzetting over de procedure die in ons land wordt gevolgd en antwoordt hij op een aantal kritische vragen en opmerkingen uit het publiek omtrent o.m. de toestroom en de opvang van jonge adolescenten, de mogelijke transfers naar de landen van oorsprong en de gevolgen van de toegestane gezinshereniging.

Belangrijk is aan te stippen dat deze jongeren verplicht aan voogdij worden onderworpen en dat vrijwilligers zich kandidaat kunnen stellen en maximaal 5 jongeren begeleiden inzake opvang, huisvesting, onderwijs en alle administratieve verplichtingen.

Aan het einde van de lezing wordt aangevoeld hoe diepmenselijk de drama's zijn die zich afspelen. Holle slogans zullen de problemen niet oplossen. Maar informatie van en communicatie met de bevolking kunnen heel wat problemen voorkomen.

Marc Mortier
voorzitter Mensen & Wetenschap Westkust

Donderdag 8 december 2022: Lezing 'In wiens woorden kunnen we wonen? Over godsdiensten en ideologieën' door Ben Wuyts

Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Vermeylenfonds en Willem's Fonds sloot het jaarprogramma 2022 af met een lezing over religies en ideologieën in historisch perspectief.

Deze lezing werd bijgewoond door 51 belangstellenden, die gedurende ruim twee uur genoten van een bijzonder goed gedocumenteerde en heldere uiteenzetting door de heer Ben Wuyts, historicus, docent en auteur.

Zijn onderzoek spitste zich toe op twee belangrijke vragen nl. welke rol spelen godsdiensten en ideologieën in onze samenleving en verder wat kan de geschiedenis ons hierover leren? Het verleden is voorbij, maar heeft zijn invloed op het heden en de toekomst. De geschiedenis herhaalt zich, gedeeltelijk en aangepast aan de nieuwe omstandigheden.

Zijn zoektocht vangt aan bij de homo sapiens in diens primitieve levensomstandigheden. Met de neolithische revolutie en de overgang naar de sedentaire samenleving treden een aantal belangrijke kenmerken naar voor. De goden, of beter gezegd de godinnen traden op het voorplan. Deze situatie werd snel opgevolgd door de mannelijke goden, de ontwikkeling van het patriarchaat.

De Griekse goden waren een projectie van de menselijke samenleving en het geloof nam diverse standpunten in.

Geloof in almachtige straffende goden die hun eigen hiërarchie hadden uitgebouwd.

Bepaalde filosofen twijfelden aan een en ander en zouden nu als agnost of zelfs atheïst worden gecatalogeerd.

Ook de Romeinen hadden hun goden maar lieten de veroverde volkeren toe hun eigen goden te vereren op voorwaarde dat ze de Romeinse goden erkenden. Dit was het grote probleem bij de eerste christenen.

Vervolgens ging de spreker nader in op het monotheïsme, de drie 'godsdiensten van het boek', nl. de joodse, de christelijke godsdienst en de islam.

Een scherpe analyse van het ontstaan van deze godsdiensten en vooral een historische kritiek op een aantal van hun geloofspunten. De geschiedschrijving werd aangepast om een werkbaar kader te vormen voor de werking van de samenleving. Kerk en staat vormden één geheel en de autoritaire macht werd uitgeoefend 'in naam van God'.

De Verlichting stelde alles in vraag en gaf het ontstaan aan wat we thans een democratische samenleving noemen.

Het liberalisme als uitvloeisel van de Verlichting kende haar excessen en gaf ruimte voor het ontstaan van alternatieve ideologieën zoals socialisme en communisme. Maar ook deze stelsels ontspoorde en leidden tot onmenselijke toestanden. Het ergste, volgens de spreker, was het (opnieuw) samen optreden van godsdienst en ideologie. Voornamelijk na WO I was dit het geval in Italië, Spanje en zeker in Duitsland, waar de falende democratie tijdens de Weimar-republiek het ontstaan van het nazisme mogelijk maakte.

Spreker waarschuwt vooral de hedendaagse jeugd voor de verleiding van eenvoudige en populistische oplossingen voor de complexe maatschappelijke problemen. Hij ziet een belangrijke rol voor het onderwijs.

Wie over dit alles nog wil nadenken of wie niet in de mogelijkheid was de lezing bij te wonen een handige tip. Lees het boek 'In wiens woorden kunnen we wonen? Religie en ideologie in historisch perspectief' door Ben Wuyts. Uitgave 2020 302 p. ISBN 978 90 8280 4461

Marc Mortier
voorzitter Mensen & Wetenschap Westkust

GUIDO VANHEESWIJCK

Teendraadse beschouwingen

Een titel die een uitnodiging inhoudt voor de vrijzinnige humanist! Teendraadse beschouwingen? Inderdaad, de zoekende mens weet dat botsende ideeën noodzakelijk zijn om licht te brengen, op zoek naar opklaring, resp. verklaring. Op zoek naar houvast? Inderdaad, daar streeft iedereen naar. In een (te) snel veranderende samenleving zoekt de mens vaak naar houvast. Voor ons vormt de rede het houvast dat we nooit overboord mogen gooien want dan zijn we reddeloos verloren. Desinformatie, fake news, enz. komen ons dagelijks bedreigen. Aan de slag dus!

Nog even dit.

Het boek van prof. Vanheeswijck heeft een lange voorgeschiedenis. In 1996, dus meer dan een kwarteeuw geleden, vroeg het bisdom Limburg de auteur een tekst te schrijven over de 'toekomstige uitdagingen voor het christendom'. Hij kwam tot de conclusie dat er eeuwige vragen bestaan, maar dat de antwoorden van voorbijgaande aard zijn. Zo was voor de Griekse filosofen de kosmos een levend organisme dat doelgerichtheid in zich droeg. De antropologische vraag – wie is de mens? – sluit hierbij aan en brengt de redelijkheid of rationaliteit aan als kenmerkend voor de mens.

De joods-christelijke cultuur of traditie beschouwt de mens echter als niet-autonoom.

Meteen wordt de stap gezet naar de godsvraag, voor de auteur de eeuwige derde vraag.

Voor vrijzinnige humanisten is deze vraag overbodig; zij houden zich bezig met de mens als onderwerp en als (studie)voorwerp. Hun geloof is dit in de perfectibiliteit van de mens en de maakbaarheid van de samenleving. Bovennatuurlijke inspiratie is hiervoor niet nodig. Met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens komt men al heel ver. Maar goed, de auteur voert zijn opdracht uit en wijdt een aantal beschouwingen aan het moderne wereldbeeld, het moderne mensbeeld en het evoluerende godsbeeld.

Interessante beschouwingen voor het verdere denken zijn het Green Deal en de digitalisering, de geneeskunde en de ethiek.

Bij de nieuwe mens heeft men het over de autonomie en de zelfbeschikking, de identiteitspolitiek, en zo meer.

Telkens problemen die de moeite waard zijn om er verder over te reflecteren.

Om nog even terug te komen op de eerste opdracht vanuit het bisdom Limburg. De auteur schetst de ontwikkeling van het denken rond het wereld-, het gods-, en het mensbeeld.

Na WO II onderkent hij een opkomende keuzemogelijkheid. Voorrang voor persoonlijke levensbeschouwelijke overtuiging van het individu in tegenstelling tot de oude moraliteit en de disciplinerende codes en geboden van de kerk. Voor ons een positieve ontwikkeling.

In een afsluitend hoofdstuk, dat hij als 'Uitleiding' betitelt, gaat hij dieper in

op het zgn. deconstructiedenken, dat door Nietzsche werd ingeleid, nl. God is dood.

Hij besluit met het herinneren aan de dubbele opdracht van de filosoof. In de eerste plaats het uitzoeken van de motieven en redenen die verklaren wanneer en waarom de 'rivierbedding' van onze diepste overtuigingen zich is gaan verleggen. Als tweede opdracht ziet hij de vraag om te bepalen op welke basis en welke criteria er zijn om te bepalen of een paradigmawijziging ook een vooruitgang inhoudt.

Een interessant boek dat zonder meer toegankelijk is voor de geïnteresseerde lezer en dat een aantal elementen bevat voor verdere reflectie.

*Marc Mortier
voorzitter Mensen & Wetenschap
Westkust*

GUIDO VANHEESWIJCK

Teendraadse beschouwingen

Op zoek naar houvast in een verandering van tijdperk

Pelckmans Uitgevers N.V. 2022

158 p.

ISBN 978 94 6401 7953

In de kijker

Mia Reynaert

Mia Reynaert werd in 1953 geboren in Roeselare. Ze groeide op in Handzame, een dorpje bij Kortemark. Ik had een gesprek met haar over haar leven, haar werk, haar hobby's én haar vrijzinnig humanistische levenshouding. In deze In De Kijker lees je een stukje van haar verhaal.

Handzame, dat is echt een piepklein dorp!

Ja, ik heb mijn kinder- en jeugdtijd onder de kerktoeren doorgebracht, letterlijk. Ik kom uit een Volksunie-nest, katholiek geïnspireerd, maar mijn familie was niet praktiserend. We waren christelijk voor de schone schijn! (lacht) Ik ging ook naar een katholieke school, van toen ik een kleuter was tot en met het middelbaar.

En toen koos je voor iets anders?

Ik ging studeren in Gent: rechten en criminologie. Aan de universiteit ging een nieuwe wereld voor mij open! Ik leerde er een heleboel nieuwe mensen kennen uit alle windstreken. Geen Erasmus-toestanden, zoals nu, maar toch alle soorten Vlamingen en af en toe een Nederlander die er ook studeerde. Nu kunnen we echt spreken van een geglobaliseerde samenleving, mensen van over heel de wereld staan in contact met elkaar. Toen was dat nog niet het geval, maar toch was Gent voor mij een poort naar de wereld.

Dat klinkt alsof je een fijne studententijd had?

Absoluut! Ik begon er aan een heel nieuw en ander leven, het waren erg fijne jaren. Als student heb je sowieso heel weinig verantwoordelijkheden. Het enige waar je je zorgen om hoeft te maken zijn je studies, maar je zit nog niet in bepaalde structuren waar je bijkomende dingen moet opnemen. Dat geeft veel vrijheid!

Is je vrijzinnig humanistische levenshouding in Gent ontstaan?

In Gent werd ik geconfronteerd met veel verschillende ideeën, van extreem links tot extreem rechts, en alles ertussenin. Daarin moest ik mijn eigen weg zoeken. Nu, het hielp wel dat ik als kind één en ander meemaakte bij de nonnen op school, waardoor ik intuïtief voelde: hier klopt iets niet. Zo droeg ik in het eerste leerjaar een kort rokje, en volgens één van de nonnen hield ik mijn benen niet dicht genoeg tegen elkaar. Toen ze passeerde, spuwde ze zon-

der verpinken op m'n knie. Spuwen! Op dat moment begon ik te protesteren, dat was zó over mijn grens.

Mijn kritische houding zette zich voort in het middelbaar onderwijs. Ik zat op internaat, en heb er echt een leuke tijd gehad. Onder de vriendinnen maakten wij veel plezier, we amuseerden ons. Maar ik nam veel aanstoot aan de nonnen, die mij 'een slechte geest' noemden.

Hoezo?

Ik was niet op mijn mond gevallen en ik was behoorlijk open. Toen zij me aanspraken, keek ik recht in hun ogen. Ik had niet de reflex om mijn blik af te wenden of mijn ogen neer te slaan, zoals zij verwachtten. De nonnen waren erop gericht om de leerlingen een schuldgevoel aan te leren. Je werd gestraft omdat je zagezegd iets verkeerd deed. Ik zag medeleerlingen soms in elkaar krimpen, zich afvragend wat ze nu precies misdaan hadden. Toen ik naar Gent vertrok heb ik die 'rugzak' aan de schoolpoort achtergelaten.

Bleef je na je studententijd in Gent plakken, zoals zoveel West-Vlamingen?

Ha, ja! (lacht) Na mijn studies ging ik aan de slag als stagiair-advocaat. Ik heb dat een jaar en drie maanden gedaan, maar uiteindelijk was dat niet mijn ding. Ik begon uren op te bouwen in het onderwijs, het hele Vlaamse land heb ik doorkruist, van Kortrijk tot Brussel, en van Ronse tot Gent. Na 'n tijdje ben ik benoemd als docent recht aan de Hogeschool Gent. Ik heb even een kleine pauze genomen van de school om op het kabinet van burgemeester Frank Beke te gaan werken, maar na drie jaar keerde ik terug naar het onderwijs. Sinds een tijdje ben ik op pensioen.

Wanneer ben je in Koksijde komen wonen?

Euhm, dat is niet zomaar te duiden. Dit huis was van mijn ouders. Eind jaren '90 hebben ze dat geschonken en toen kwamen we hier onze weekends en vakanties doorbren-

gen. Vanaf 2006 spendeerden we ongeveer de helft van onze tijd hier en de andere helft in Gent. Door corona is dat veranderd. Sindsdien is Koksijde onze thuisbasis, en gaan we nog maar af en toe naar Gent.

Maar je bent al veel langer betrokken bij het Vrijzinnig Huis Koksijde, toch?

Absoluut! Toen ik vaker in Koksijde kwam, werd ik gevraagd door Marie-Thérèse, de vrouw van Marc Mortier, om bestuurslid van het Vermeylenfonds te worden. Ik heb dat toen gedaan, dat was erg leuk. Zo ben ik vertrouwd geraakt met het Vrijzinnig Huis Koksijde.

Je bent ondertussen een echte 'aangespoelde', zoals we dat hier zeggen!

Oh, maar ik heb geen problemen gehad om me hier aan te passen hoor! Ik ben graag in Koksijde. Tijdens de coronaperiode heb ik kilometers gewandeld door de duinen, bossen, en op de dijk. Ik ben terug meer van de natuur gaan houden, en ik kan iedere dag naar mijn geliefde zee gaan kijken. Eigenlijk ben ik een echt zeemens! (lacht) Je doet mij ook een plezier met een weekendje Ardennen, maar de zee, dat blijft toch speciaal: de weidsheid, de grootsheid, en dan die schitterende horizon.

Is er meer openheid aan de kust?

Ik voel me hier vrijer, en dat voel ik ook zo aan bij andere kustbewoners. Mensen zijn hier ietwat nonchalanter. Die vrijheid ervaarde ik ook al als kind, ik mocht hier dingen doen die in mijn dorp bij wijze van spreken niet door de beugel konden.

Ben je nog steeds actief betrokken bij de vrijzinnige gemeenschap in Koksijde?

Neen, een paar jaar geleden trok ik mij terug uit het bestuur van het August Vermeylenfonds. De tijd gaat snel en ik wil me nu vooral focussen op andere engagementen en hobby's. Ik ben met heel veel dingen bezig en dan moet je keuzes durven maken. Ik ga geen 100 jaar meer leven, en ik wil nog van veel dingen genieten. Maar ik volg wel nog steeds de lezingen in het VHK, en op zondagochtend ga ik er graag een koffie of aperitiefje drinken. Zo draag ik toch nog mijn steentje bij, toch?

Zeker Mia! Dankjewel voor je tijd.

Nele Deblauwe

VERNIEUWING VAN HET LIDMAATSCHAP

Met het nieuwe jaar in het vooruitzicht, hopen we dat u de werking van het Vrijzinnig Huis Koksijde in 2023 wilt (blijven) steunen.

Het lidgeld voor 2023 blijft **€ 10 voor het gehele gezin wonend op hetzelfde adres.**

Je kan dit bedrag overschrijven op het bankrekeningnummer van **Vrijzinnig Huis Koksijde**
IBAN - BE 81 0012 6878 1824 | BIC- GEBA BE BB
met vermelding van uw naam + lidgeld 2023

**De redactie van de Sprokkel
 wenst al haar trouwe lezers een
 gezond en gelukkig 2023**

5de quizt'et

Activiteit in het
Vrijzinnig Huis Koksijde

VRIJDAG 17 MAART 2023

Kwisploegen van 4 personen • maximum 15 ploegen
Snel zijn is dus de boodschap!

praktisch

deuren: 18.45u. - start: stipt 19.30u.

Inschrijven vóór 5 maart 2023

locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Galloperstraat 48 - 8670 Koksijde

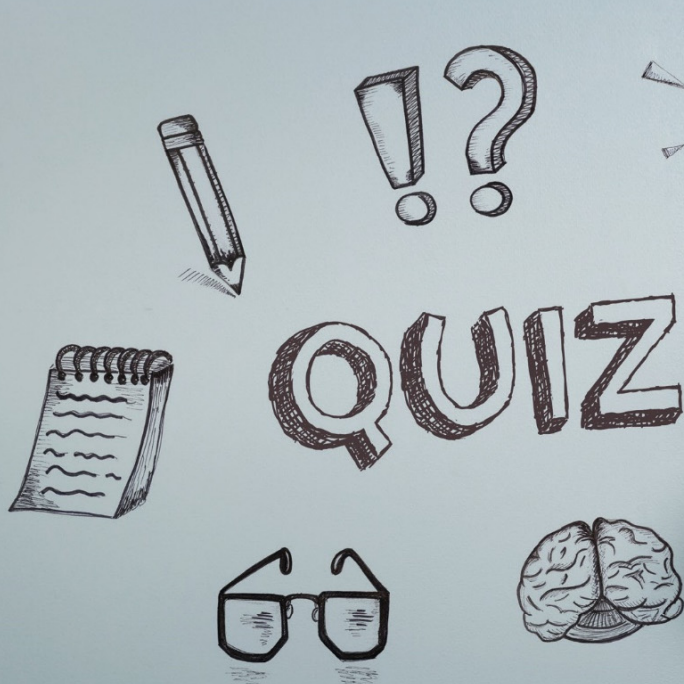
voorafbetalen Vrijzinnig Huis Koksijde
BE 81 0012 6878 1824

toegang: gratis
deelname kwis: €15 per ploeg

met vermelding:
5^e QUIZT 'ET + naam kwisploeg

contactpersoon Joeri Stekelorum
☎ 0494/53 28 63
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

prijzen in natura (geen geldprijzen)
ALTIJD PRIJS !

Ook zij die niet deelnemen aan het spel maar van de gezellige sfeer en van de spanning willen meegenieten, kunnen gedurende het spel rustig een drankje nuttigen

**Bericht aan
de redactieleden**

JAARPLANNING - DEADLINES
Respecteer deze deadlines voor
het toesturen van gegevens:

Editie

april - mei - juni 2023

Zondag 12 februari 2023

Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

huysvandeMens Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
koksijde@demens.nu

Willemsfonds Koekelare
contactpersoon: André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

huysvandeMens Diksmuide
Esenweg 30, 8600 Diksmuide
Tel. 051 55 01 60
diksmuide@demens.nu
www.demens.nu

**Willemsfonds
Veurne-De Panne-Koksijde**
contactpersoon: Ivan Winnock
Sasstraat 7, 8630 Veurne
Tel. 058 31 23 57
ivan.winnock@skynet.be

Vrienden van het GO! Westhoek
contactpersoon: Annie Decler
14e Artilleriestraat 7
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 15 33
vriendengo.westhoek@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Westhoek**
contactpersoon:
Bernard Van den Haute
Veldstraat 81
8660 Adinkerke
0491 622 955
bvdhaute@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Koekelare-Diksmuide**
contactpersoon:
André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

**Mensen & Wetenschap
Westkust**
contactpersoon:
Marc Mortier
Astridplein 3-401
8670 Koksijde
Gsm 0475 97 21 98
marc-mortier@telenet.be

Panne Instituut

Comité vzw Panne Instituut
contactpersoon:
Eddy Debooyer
Duinhoekstraat 98
8660 De Panne
Tel. 058 41 22 19
Gsm 0473 89 39 14
debooyer.eddy@skynet.be

**Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke**
contactpersoon: Maurits
De Picker, Koninklijke Baan
190A/301, 8670 Koksijde
Gsm 0477 29 38 37
depicker.maurits@skynet.be